

Det helsevitenskapelige fakultet

Terrengsykling og kjønnsrepresentasjoner

En studie om fremstilling av kjønn i magasinet 'Terrengsykkel'

Annichen Emilia Andvig Iwarsson

Masteroppgave i Idrettsvitenskap – IDR-3901 Desember 2021

Sammendrag

Terrensykling er en stadig voksende aktivitet både internasjonalt og nasjonalt. I denne oppgaven har jeg undersøkt problemstillinger knyttet til fremstillinger av kjønnsrepresentasjoner i magasinet 'Terrensykkel'. Studien belyser hvordan kjønn blir fremstilt gjennom tekst og bilder i magasinet. Min problemstilling har vært: Hvilke kjønnsrepresentasjoner og betydninger av kjønn uttrykkes i magasinet 'Terrensykkel' og hvilke endringer i kjønnsrepresentasjoner og betydninger kan spores over tid? Jeg har undersøkt to årganger av magasinet fra 2006 og 2019.

Mitt teoretiske rammeverk er kjønnsteori, nærmere bestemt Beauvoir (2000) verk 'Det annet kjønn' og Connell (2005) teorier om maskuliniteter. Studien baserer seg på et mix methods forskningsdesign hvor jeg har gjort en kvantitativ og en kvalitativ innholdsanalyse av tekst og bilder. Den kvantitative innholdsanalysen undersøker fordeling av kjønn i bilder og bidragsytere i magasinene. Den kvalitative innholdsanalyse undersøker hvordan kvinner og menn fremstilles i teksten i magasinene.

De kvantitative resultater viser at det er en klar mannsdominans i bilder og blant bidragsyterne både i 2006 og i 2019. Selv om det er en klar overvekt av menn i begge årgangene, viser datamaterialet at det også har skjedd noen endringer mellom dem. Den generelle tendensen fra 2006 og til 2019 er at kvinneandelen øker noe, men det er hovedsakelig i kategorien kjønnsblandede gruppe (mix), der kvinner og menn er avbildet sammen, at man ser en klar endring. Til tross for endringene mellom årgangene er helhetsbildet for dem begge stor og ofte nesten total mannsdominans. Man får derfor et inntrykk fra mine kvantitative data i disse årgangene av magasinet 'Terrensykkel' at terrensykling i stor grad er en sport av og for menn.

De kvalitative resultater viser at det forekommer både reproduksjoner og endringer mellom årgangene i kjønnsrepresentasjonene i de undersøkte tekstene: profilintervju, og reise- og rittreportasjer. Sentrale funn viser et klart hegemonisk maskulint uttrykk i tekstene fra 2006. Det hegemoniske maskulinitets idealet som uttrykkes i denne årgangen, fremkommer som en hvit, vestlig, heteroseksuell mann som viser sin maskulinitet gjennom egenskaper som fysisk styrke, besluttsomhet, overvinne natur og tøffhet (Connell, 2005). I 2006 ser vi nesten ingen

kvinner i reise- og rittreportasjene, og de få gangene de er med er det i rollen som noe annet enn en aktiv terrengsyklist. Funnene fra 2006 tyder med dette på en klar andregjøring av kvinner.

I 2019 årgangen ser vi et mer komplekst bilde av hva som uttrykkes om kjønn i tekstene. Funnene tyder også på visse endringer i kjønnsrepresentasjoner, hvor kvinner blir mer synlig. Disse endringer finner vi til en viss grad både i profilintervjuene og reise- og rittreportasjene. For profilintervjuene er det fortsatt et hegemonisk maskulint uttrykk som fortsatt ser ut å stå sterk, men endringen vi ser, er at det er en større aksept for kvinnelige utøvere. Det er ikke lengre uvanlig med kvinnelige terrengsyklister, men vi ser en tendens til at det er uvanlig at de når opp som eliteutøvere. I reise- og rittreportasjene fra 2019 ser vi fortsatt en klar overvekt av menn, men endringene viser at kvinnene blitt en naturlig del av turfølget. Funnene viser også at de plassene hvor kvinnene har fått mest innpass, ofte er i tradisjonelle kvinneroller som mor, partner eller omsorgsperson. I tillegg kommer det frem kjønnsrepresentasjoner i disse tekstene som utfordrer den hegemoniske maskuliniteten som eneste rådende ideal. Dette gjennom at verdier som samhold, naturopplevelser og fellesskap også blir trukket frem som viktig blant menn. Vi ser også en endring i at de kommersielle kreftene rette seg inn mot mange ulike brukegrupper, som barnefamilier og nybegynnere. Reise- og rittreportasjene i 2019 viser at det har skjedd en klar utvikling, og denne kommer blant annet til uttrykk gjennom at sporten er blitt mer differensiert.

Selv om vi ser endringer i tekstene mellom 2006 og 2019, tyder funnene på at det er mennene som har definisjonsmakten i begge årgangene. I alle tekstene fra både 2006 og 2019 ser vi at det er mennene som omtales i generelle termer, og at det er kvinnene som kjønnnes, noe som kan tyde på at det er mannen og det mannlige som fremstilles som norm for begge årgangen.

Takk

Å skrive denne masteroppgaven har vært en spennende, lang, krevende og utrolig lærerik prosess. Det har vært intenst og utfordrende, men det har også gitt veldig mye. Når jeg nå er helt i slutfasen av den, er det mange som fortjener en stor takk for alt de har hjulpet meg med gjennom denne tiden.

Først vil jeg få takke veilederen min, Jorid Hovden, som har vært utrolig tålmodige med meg, utfordret meg, og kommet med gode, kritiske og ærlige tilbakemeldinger. Jeg hadde på ingen måte vært der jeg er med masteren min i dag, om det ikke hadde vært for deg. Så takk for måten du har stilt opp, og vært en stødig støttespiller fra start til slutt.

Jeg vil få rette en stor takk til alle som jobber ved Universitets biblioteket her ved UiT Alta. Tusen takk for alle hjelp med å finne alle dokumenter jeg har trengt, bøker og andre kilder. Dere har vært en super støtte på veien for å innhente informasjon og kunnskap.

Takk til alle ved idrettshøgskolen for gode lunsjsamtaler, for muligheten til å alltid kunne stikke innom og stille spørsmål, og ikke minst for gode kaffe- og ispauser fylt med mye humor og latter!

Videre er jeg så heldig å ha et fantastisk nettverk av familie og venner, som har gitt meg så mye hjelp og støtte underveis, det hadde ikke gått uten dere! Tusen takk til min kjære Ådne, for din tålmodighet, omsorg og for alle oppmuntringer underveis i skrivingen, spesielt i de stunder når det har blitt imot. Tusen takk til mamma Cecilie og Berit og Gunnar, som har støttet, lest og hjulpet meg med rettskriving gjennom hele masteren. Tusen takk til min storesøster Caroline, pappa Hasse og Åse for alle heia-rop, gode samtaler og masse omsorg gjennom denne tiden.

Videre må jeg få rette en stor takk til min venn Kristin, som har brukt utallige timer sammen med meg på universitetet. Takk for all støtten, kaffepauser, lufteturer og masse både god og dårlig humor på lesesalen! Tusen takk også til min venn Aron for fantastisk IT-hjelp, når jeg selv har hatt lyst til å kaste dataen gjennom vinduet!

Er det en ting som masteren har lært meg, så er det å våge å stille spørsmål til det samfunnet vi lever i og er en del av. Så takk til alle som jobber med å utvikle ny kunnskap!

Innholdsfortegnelse

Sammendrag.....	i
Takk.....	iii
Innholdsfortegnelse	iv
Figurliste.....	vii
1 Innledning.....	1
1.1 Bakgrunn	1
1.2 Mål, problemstilling og forskningsspørsmål	2
1.3 Oppgavens struktur.....	3
2 Kontekstuel bakteppe	4
2.1 Historisk utvikling	4
2.2 Magasinet: ‘Terrensykkel’	7
3 Tidligere forskning	9
3.1 Terrensykling som forskningsfelt.....	9
3.1.1 Forskning om deltakelse og motiv	10
3.1.2 Kjønnrepresentasjoner i friluftsliv, livsstilssport og terrensykling	11
3.2 Forskning om kjønnrepresentasjoner i friluftslivmedier.....	12
4 Teoretisk rammeverk: kjønnsteoretiske perspektiv.....	15
4.1 Kjønn som variabel.....	15
4.2 Kjønn som relasjon og analytisk kategori	16
4.2.1 Kroppen som situasjon	17
4.2.2 Kvinnen som ‘Den andre’	18
4.2.3 Hegemonisk maskulinitet.....	20
5 Metode.....	22
5.1 Mix methods og vitenskapsteoretisk utgangspunkt.....	22

5.2	Kvantitativ innholdsanalyse: utvalg, analysemåte og kvalitetsvurdering	25
5.2.1	Utvalg og kategorier	26
5.2.2	Analysemåte	28
5.2.3	Reliabilitet og validitet	28
5.3	Kvalitativ innholdsanalyse: utvalg, analysemåte og kvalitetsvurdering	29
5.3.1	Utvalgskriterier og utvalg av tekster	30
5.3.2	Analysemåte	30
5.3.3	Troverdighet og refleksivitet	31
6	Kvantitativ analyse: Kjønnfordeling i bilder og blant bidragsyttere	34
6.1	Kjønnfordelinger i bilder og endring over tid	34
6.2	Kjønnfordeling og kjønnsrepresentasjoner i aktiv og passiv fremstilling, og endring over tid	35
6.3	Kjønnfordeling i bilder knyttet til ulike teksttyper	36
6.3.1	Reise- og rittreportasjer (2006 og 2019)	36
6.3.2	Profilintervju (2006 og 2019)	37
6.3.3	Utstyrsreportasjer (2006 og 2019)	38
6.3.4	Faste spalter (2006 og 2019)	38
6.3.5	Reklame/annonser (2006 og 2019)	39
6.4	Kjønnfordeling blant bidragsyttere og endringer over tid	40
6.4.1	Tekstforfattere/skribenter (2006 og 2019)	40
6.4.2	Fotografer/illustratører (2006 og 2019)	40
6.4.3	Utstyrstestere (2006 og 2019)	41
6.5	Oppsummering	42
7	Kvalitativ tekstanalyse: representasjoner av kjønn og endringer over tid i magasinet 'Terrengsykkel'	44
7.1	Representasjoner av kjønn i profilintervjuer	44

7.1.1	Kjennetegn ved intervjuede profiler.....	44
7.1.2	Hegemonisk maskulinitet som utøvernorm.....	45
7.1.3	Kvinnelige utøvere: andregjøring gjennom spesielle og doble forventninger ...	49
7.1.4	Betydning av miljø og merarbeid.....	52
7.1.5	Kontinuitet og endring i kjønnsrepresentasjoner	54
7.2	Betydninger av kjønn i reise- og rittreportasjer.....	55
7.2.1	Rekreasjonssykling og kjønnede betydninger i 2006.....	56
7.2.2	Rekreasjonssykling og kjønnede betydninger i 2019.....	59
7.2.3	Større mangfold og nye (og tradisjonelle?) kvinneroller	62
7.2.4	Kontinuitet og endring i kjønnsrepresentasjoner i årgangene 2006 og 2019.....	64
8	Helhetlig oppsummering og oppspill til videre forskning	66
8.1	Kjønnsrepresentasjoner i bilder og tekst	66
8.2	Variasjoner og endring i kjønnsrepresentasjoner i bilde og tekst.....	67
8.3	Oppspill til videre forskning.....	69
	Referanseliste	72

Figurliste

Figur 1: Prosentvis kjønnsfordeling i bilder for alle magasinene fra 2006 (n=268), og fra 2019 (n=570).....	34
Figur 2: Prosentvis kjønnsfordeling i aktiv og passiv fremstilling fra 2006 (n=268), og 2019 (n=570).....	35
Figur 3: Prosentvis kjønnsfordeling i bilder for reiser- og rittreportasjer for 2006 (n=63) og for 2019 (n=192).	37
Figur 4: Prosentvis kjønnsfordeling i bilder for profilintervjuer for 2006 (n=17), og for 2019 (n=40).....	37
Figur 5: Prosentvis kjønnsfordeling i bilder for utstyrsreportasjer fra 2006 (n=21), og 2019 (n=56).....	38
Figur 6: Prosentvis kjønnsfordeling i bilder for faste spalter fra 2006 (n=79), og for 2019 (n=145).....	39
Figur 7: Prosentvis kjønnsfordeling i bilder i reklamer/annonser fra 2006 (n=82), og for 2019 (n=152).....	39
Figur 8: Prosentvis kjønnsfordeling av tekstforfattere/skribenter i 2006 (n=66), og i 2019 (n=95).....	40
Figur 9: Prosentvis kjønnsfordeling av fotografer/illustratører fra 2006 (n=108) og fra 2019 (n=151).....	41
Figur 10: Prosentvis kjønnsfordeling av utstyrstestere for 2006 (n=13), og for 2019 (n=32). 41	
Figur 11: Oversikt over intervjuede profiler i magasinet 'Terrengsykkel' fra 2006 og 2019..	45

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Terrensykling er sykling som foregår utenfor asfaltsområder fortrinnsvis på stier i skog og mark (Skår, Odden, & Inge Vistad, 2008). Sporten hadde sin spede begynnelse på 1950 og 1960-tallet, men aktiviteten skjøt ikke fart før på 1970 og 1980-tallet. Globalt har terrensykling blitt mer og mer populært (Tony & Hans-Erhard, 2014), og i Norge ser vi en utvikling hvor stadig flere deltar (Dervo et al., 2014). Terrensykling kan betegnes som både en sport og en rekreasjonsaktivitet. Interessen er økende både blant de som ønsker å konkurrere på toppnivå og de som bruker terrensykkelen til mosjon og naturopplevelser. Dessuten blir terrensykling også ofte omtalt som en livsstilsidrett (Eassom, 2003). Dette betyr blant annet at utøvere flytter til områder hvor det er gode anlegg og velegnede stier for terrensykling, dette fordi aktiviteten har blitt en viktig del av deres hverdag og identitet (Eassom, 2003; McCormack, 2017).

Ifølge levekårsundersøkelsen fra Statistisk sentralbyrå (2017), oppgir hele 35% av den norske befolkning at de har vært på sykkeltur i naturen, noe som gjør terrensykling til den mest populære aktiviteten etter fotturer. Det betyr at den også er mer populært enn skiturer. Dagens deltakermønster viser dessuten at det er flest menn som utøver denne aktiviteten, og da spesielt når man ser på dem som konkurrerer (S. M. Huybers-Withers & Livingston, 2010; Skår et al., 2008).

Selv er jeg blant dem som er blitt bitt av terrensykkel-basillen de siste årene, fordi jeg opplevde dette som en aktivitet som gjorde at turen opp og ned fra fjell ble enda mer morsom. Terrensyklingen har gitt meg mange flotte turopplevelser sammen med både kvinner og menn. På tur med gutta gikk praten ofte om terrensykkelutstyr, treningsregimer, og stibygging. I disse diskusjonene følte jeg meg litt lite inkludert, og jeg ønsket derfor å få mer kunnskap om dette. Jeg valgte da blant annet å abonnere på magasinet 'Terrensykkel'. Dette er Norges største terrensykkelmagasin og formidler hva som skjer i sporten. Det har fokus på både konkurranseidretten og terrensykling som rekreasjonsaktivitet. Selv om magasinet inneholder mange teksttyper og reportasjer, merket jeg meg at stort sett alle var om menn og mannlige utøvere. Jeg opplevde at magasinet var et magasin som kun hadde menn som målgruppe. Blant annet la jeg merke til at det nesten utlukkende var menn som testet utstyr i

utstyrsspaltene, og at det var menn som var hovedpersonene i reisereportasjene. Jeg spurte meg selv hvor kvinnene i sporten befant seg. Er kvinnene så lite profilert fordi de fleste av dem er rekreasjonsutøvere? Men hvorfor er ikke de beste kvinnelige konkurranseutøverne gitt særlig plass? Kan det komme av at det stort sett er menn som skriver om menn? Og har ikke magasinet et mål om å synliggjøre kvinnene og mangfoldet i sporten? Disse spørsmålene gjorde at jeg fikk lyst til å undersøke hvordan kjønn representeres og oppfattes i magasinet 'Terrengsykkel'.

1.2 Mål, problemstilling og forskningsspørsmål

Målet med denne oppgaven er å skape kunnskap om fremstillingen av kjønn i magasinet 'Terrengsykkel'. Jeg har valgt å undersøke to årganger med tretten års mellomrom, og dette gjør jeg for også å ha mulighet til å undersøke om det kan spores noen forandring over tid når det kommer til endring i kjønnsuttrykk. På denne bakgrunn vil jeg utforske følgende problemstilling:

Hvilke kjønnsrepresentasjoner og betydninger av kjønn uttrykkes i magasinet 'Terrengsykkel' og hvilke endringer i kjønnsrepresentasjoner og betydninger av kjønn kan spores over tid?

Denne problemstillingen forutsetter både kvantitative og kvalitative forskningsspørsmål. Jeg har i denne sammenheng valgt å avgrense disse som følger:

Kvantitative:

- (1) Hvordan er kjønnsfordelingen når det gjelder billedstoff, forfattere/skribenter og fotografer i magasinet 'Terrengsykkel' i årgangene 2006 og 2019?
- (2) Hvilke endringer i kjønnsfordelingen i billedstoff, forfattere/skribenter og fotografer kan spores i sammenligninger mellom årgangene 2016 og 2019?

Kvalitative:

- (1) Hvilke former for maskulinitet, feminitet og betydninger av kjønn er dominerende i magasinet 'Terrengsykkel' i årgangene 2006 og 2019?
- (2) Hvilke endringer i kjønnsrepresentasjoner kan spores når man sammenligner årgang 2006 og 2019?

Disse forskningsspørsmålene vil utforskes gjennom en kvantitativ og kvalitativ innholdsanalyse, og oppgaven har et mix methods design. Det teoretiske grunnlaget er hovedsakelig inspirert av Connells maskulinitetsteorier (2005) og Beauvoir (2000) teorier om andregjøring og om kroppen som situasjon.

1.3 Oppgavens struktur

Her vil jeg presentere oppgavens struktur og kort om hva oppgavens kapitler inneholder.

Kapittel 2 danner et bakteppe for oppgaven og forskningsfeltet. Her gjør jeg en kort gjennomgang av hovedtrekk i den historiske utviklingen av terrengsykling som sport og rekreasjonsaktivitet, og gir en kort innføring i magasinet 'Terrengsykkel'.

Kapittel 3 inneholder en kort gjennomgang av tidligere forskning innenfor to hovedfelt som er sentrale i min oppgave. Dette er forskning om terrengsykling og forskning om kjønnsrepresentasjoner i friluftslivsmedier.

I Kapittel 4 redegjør jeg for det teoretiske rammeverket. Kapitlet har to overordnede temaer: Kjønn som variabel, og kjønn som relasjon og analytisk kategori. Det sistnevnte temaet belyses ved hjelp av Beauvoir (2000) teorier om andregjøring og om kroppen som situasjon, og Connells maskulinitetsteorier (2005).

Kapittel 5 er mitt metodekapittel. Her presenterer jeg først mitt vitenskapeteoretiske utgangspunkt, og mix methods design. Videre gjør jeg rede for hvordan jeg har gått frem i den kvantitative og kvalitative innholdsanalysen.

Kapitlene 6 og 7 er mine analysekapitler. Kapittel 6 inneholder analyse og resultater av mine kvantitative data. Kapittel 7 inneholder analyse og funn av mine kvalitative data.

I det avsluttende kapitlet, kapittel 8, gjør jeg en helhetlig oppsummering av sentrale funn og resultater fra mine kvantitative og kvalitative analyser. Helt til slutt kommer jeg med noen tanker til oppspill for videre forskning.

2 Kontekstuellet bakteppe

I dette kapittelet vil jeg kort gjøre greie for terrengsyklingens historie og hvordan terrengsykling både kan bli sett på som idrett og friluftsliv. Til slutt vil jeg redegjøre for magasinet 'Terrengsykkel', for å gi et innblikk i hva magasinet uttrykker at de ønsker å formidle til sine lesere.

2.1 Historisk utvikling

Sykkelens historie starter på 1800-tallet lenge før dagens spesialiserte terrengsykler ser dagens lys (Brekke Rabben, Høye, Leiro, & Eriksen, 2019). Det som gjerne blir ansett som forløperen til terrengsykling, er sykkelcross, som oppstod i Frankrike på 1930-tallet (Bryhn, 2020). Men det var først på 1970-tallet at 'oppfinnelsen' av den moderne terrengsykkelen - og aktiviteten 'terrengsykling', skjød fart. Nyvinningen gikk ut på at man fikk satt på dempere på sykkelen og fikk grovere dekk, slik at syklene egnede seg i terrenget. Skår et al. (2008) som har undersøkt terrengsykling i Norge, skriver blant annet at terrengsykling blir praktisert i mange ulike former, som både en risikofylt 'downhill' variant, og til varianter med turer i skogen som ikke krever spesielle ferdigheter. Med andre ord kan terrengsykling utøves på mange ulike måter, forutsatt at syklingen skjer utenfor asfalten.

Det som i dag omtales som en terrengsykkel (mountainbike eller MTB-sykkel) er ofte en sykkel med rett styre, solid ramme, støtdemping på forgaffel og/eller bakgaffel, grove og brede dekk og som ikke veier særlig mer enn en racersykkel (Bryhn, 2020). Den har gir med stor utveksling, noe som gjør det mulig å sykle oppover i terrenget. Disse syklene er populære brukssykler, og produseres i mange kvaliteter og prisklasser. Fra å være en aktivitet som noen få spesielt interesserte bedrev i California på 70-tallet, har aktiviteten vokst og har blitt en stor kommersiell industri på verdensbasis (Schmidt, 1999).

Terrengsykling er med andre ord en relativt ny aktivitet, som stadig øker i popularitet (Dervo et al., 2014; Skår et al., 2008). Per i dag er det både en rekreasjonsaktivitet, og en konkurransesport. Det første verdensmesterskapet i terrengsykling ble arrangert i 1990, og i 1996 var sporten for første gang med i de olympiske leker (Bryhn, 2020). Terrengsykling utøves på mange måter, og har utviklet flere underkategorier. Noen av de vanligste kategoriene både for konkurranse- og rekreasjonssykling er:

- **Cross-country:** er den vanligste grenen i terrengsykling, og kan sees på som en blanding av de fleste underkategoriene. I 1996 ble det en olympisk gren, og i Norge omtales det gjerne som rundbane når det er i konkurranse form, og da forekommer det i ulike distanser som blant annet kortbane og Marathon (Bryhn, 2020; Stoltenberg, 2015).
- **Stisykling/singel-track:** er kanskje en av de kategoriene som vokser mest i popularitet. Dette er sykling som foregår på en smal sti, i teknisk terreng og på flyt stier. Det omtales gjerne også som Enduro- eller All-mountainsykling (Bryhn, 2020; Stoltenberg, 2015).
- **Downhill:** er en kategori og konkurranseform, hvor hensikten er å komme seg rasket mulig ned en teknisk krevende løype. Det kalles gjerne for sykklings utforløp, og utøves som regel i heisbaserte anlegg. Løypene ned er preget av menneskeskapt utfordringer som hopp, dropp og teknisk krevende bratt partier (Stoltenberg, 2015).
- **BMX/Dirt jumping:** er en forkortelse fra engelsk, og står for bike motor cross. Grenen har hentet inspirasjon fra motor cross med motorsykkel, og inneholder en rundløype med innlagte hopp og mange svinger. Ut ifra denne kategorien har det også utviklet seg noe som heter Dirt Jumping, hvor det bygges enda større hopp gjerne på jorder og av jord, og målet er å få utøveren til å utføre høye hopp og spektakulære triks i luften på sykkelen. Her brukes gjerne en mindre sykkel enn en terrengsykkel (Bryhn, 2020).
- **Freeride:** Begrepet 'Freeride' ble originalt skapt av snowboardere. Det betyr å ta seg ned et i et naturlig terreng, uten en satt løype eller satte forhåndsregler. Freeride som en terrengsykkel disiplin er nær relatert til downhill sykling, dirt jumping og BMX. Når man sykler freeride er fokuset på triks, teknikk og å utnytte de elementer som steiner, trær og linkende som er i naturen.

Terrengsyklingen fikk sitt gjennombrudd i Norge på 1980-tallet. I dag er de aktivt utøvende terrengsyklistene organisert gjennom Norges Cykleforbund, noe de har vært siden 1991. Det første Norgesmesterskapet i terrengsykling ble arrangert i 1992 (Bryhn, 2020).

Av beskrivelsene ovenfor er det lett å tenke at terrengsykling først og fremst er en ekstremsport, konkurranseidrett eller idrettsgren, men terrengsykling kan også karakteriseres som en friluftsliv- eller rekreasjonsaktivitet, og jeg vil omtale denne typen aktivitet som

rekreasjonssykling. Med rekreasjonssykling, mener jeg terrengsyklingsykling på tur eller i et anlegg tiltenkt terrengsykling, hvor målet er turen eller opplevelsen i seg selv, der det ikke er noen form for konkurransesykling involvert. I Norge har vi til og med en lovfestet rett til å ferdes med sykkel i utmark, noe som skaper gode muligheter til rekreasjonssykling:

I utmark kan enhver ferdes til fots hele året, når det skjer hensynsfullt og med tilbørlig varsomhet. Det samme gjelder ferdsel med ride- eller kløvhest, kjelke, tråsykkel eller liknende på veg eller sti i utmark og over alt i utmark på fjellet, såfremt ikke kommunen med samtykke av eieren eller brukeren har forbudt slik ferdsel på nærmere angitte strekninger. (Friluftsløven, 1957)

I en rapport fra Norsk institutt for naturforskning om ‘Friluftsliv i Norge anno 2014 – status og utfordringer’ kommer det frem at terrengsykling er en av de aktivitetene som har hatt størst økning fra 2001 til 2011, med en økning på elleve prosent for denne perioden (Derivo et al., 2014). Terrengsykling som friluftslivsaktivitet blir også trukket frem i Stortingsmelding nr. 18 ‘Friluftsliv - Natur som kilde til helse og livskvalitet’, og i den åpnes det opp for at syklistene i større grad skal kunne ferdes i nasjonalparker og landskapsvernområder innenfor rammene av friluftsløven (Miljødepartementet, 2016).

Organisasjonen Norsk Organisasjon for Terrengsykling (NOTS) ble stiftet i 2004. NOTS har per i dag et samarbeid med magasinet ‘Terrengsykkel’, for å kunne kommunisere ut hva de jobber med. NOTS er en politisk uavhengig organisasjon som jobber for å ivareta terrengsyklistenes interesser. Selv skriver de på sine hjemmesider:

Grusvei, sti, North Shore eller høye dropp? Det spiller ingen rolle. NOTS skal representere alle som definerer seg som terrengsyklistere. Vi som ferdes på to hjul utenfor asfalt har alle en felles interesse i å sikre våre rettigheter og muligheter. (NOTS, 2019)

Dette betyr at terrengsykling er en aktivitet som både kan utøves som konkurranseidrett, og friluftslivsaktivitet. Disse kjennetegnene preger også magasinet: ‘Terrengsykkel’ (Terrengsykkel, 2005-2020). Det er magasinet som både er størst, og mest spesialisert når det handler om terrengsykling i Norge. Det er derfor jeg har valgt dette for å utforske hvordan

kjønnsrepresentasjoner blir fremstilt i terrengsykkelmagasiner i Norge. Jeg vil videre utdype noen særtrekk ved dette magasinet.

2.2 Magasinet: 'Terrengsykkel'

Magasinet 'Terrengsykkel' ble utgitt første gang i 2005 av forlaget Fri Flyt AS (Terrengsykkel, 2005-2020). I dag kommer det ut både i trykt form og i den digitale portalen: terrengsykkel.no. Nettstedet 'terrengsykkel.no' var forløperen til magasinet.

'Terrengsykkel.no' ble lansert første gang i 2001. Det ble da grunnlagt av noen terrengsykkelentusiaster i Norge. Da Fri Flyt AS valgte å skape et magasin i trykt form om terrengsykling, var dette i tett samarbeid med nettsiden 'terrengsykkel.no'. Dette samarbeidet resulterte videre i at Fri Flyt AS fra 2007 overtok roret for nettstedet (Rybakken Ørslie, 2006). Når det gjelder det de ønsker å formidle, skrives det følgende på nettsiden deres:

Terrengsykkel.no skriver om gode sykkelopplevelser. Her møter du ildsjelene, og de som pusher grensene. Terrengsykkel gir deg inspirasjon til å sykle mer og finne nye stier. Grundige utstyrstester gjør at du velger riktig utstyr du kan ha lenge. Vi belyser kontroversielle temaer og gir rom for gode argumenter.
(Terrengsykkel.no, 2021)

Formålet med magasinet er altså å skape inspirasjon til gode sykkelopplevelser for leseren. De ønsker å holde leserne oppdatert på hva som skjer i terrengsykkelverdenen, både om kjente utøvere og hva som rører deg på utstyrsfronten, og å formidle sykkelglede over et bredt spekter (Rybakken Ørslie, 2006). De favner bredt, og ønsker å formidle både hva som skjer på idrettsfronten, men har også søkelys på terrengsykling som en friluftsliv- og rekreasjonsaktivitet. Magasinet skriver det på sine facebooksider på denne måten:

Terrengsykkel er entusiastbladet som inspirerer alle landets syklistere.
Terrengsykkel er spekket med nyheter, tester og utstyrsstoff, portretter, treningstips, reiseartikler og førsteklasses bilder. Hentet 01.10.20 fra:
<https://www.facebook.com/terrengsykkel/about/> (R. i. Terrengsykkel, 2020)

I en mailutveklings med dagens redaktør Kristoffer Hollingsæter Kippernes, fremhevet han at de fleste som abonnerer på magasinet 'Terrengsykkel' per i dag er menn. På denne bakgrunnen vil det være interessant å undersøke hva som kommer frem når det gjelder

representasjoner av kjønn i disse magasinene. For eksempel hva som blir fremstilt gjennom nyheter, tester, utstyrsstoff, portretter, reiseartikler med mer.

3 Tidligere forskning

For å få oversikt, innsikt og kunnskap om hvilken forskning som er gjort om terrengsykling har jeg gjennomført litteratursøk både i nasjonale og internasjonale databaser. Jeg har hentet relevant stoff fra blant annet Oria, Google Scholar, SPORTdiscus og Web of Science.

Søkeordene jeg har brukt for å finne ulike studier, bøker, artikler, mastergrader og PhDer er følgende: terrengsykling, terrengsykkel og terrengsyklist. Sammen med disse søkeordene har jeg søkt på: kjønn, deltakelse, motivasjon, prestasjon, prestasjonsfaktorer, konkurranse, rekreasjon, livsstilспорт, kommersialisering, skader, brukerkonflikt, sportsturisme, turisme, og media. Jeg har også søkt med de samme søkeordene på engelsk.

Jeg vil i det videre først trekke frem en del generelt om hva som er forsket på om terrengsykling, dette for å danne et overblikk over hvilke felt av terrengsykling det finnes forskning på fra før. Så vil jeg gå særlig inn mot motivasjon og motiv for deltakelse, da for å få innblikk i hvem det er som deltar i aktiviteten og hvorfor. Deretter vil jeg komme inn på undersøkelser om kjønnsrepresentasjoner i idrett, livsstilспорт, friluftsliv, og terrengsykling. Disse studiene vil gi et viktig utgangspunkt med tanke på mine egne undersøkelser. Til slutt trekker jeg frem noen eksempler på hva som er blitt undersøkt om kjønnsrepresentasjoner i friluftslivmedier, dette for å belyse hva som er forsket på om dette, og for å vise hvilken kontekst mitt forskningsprosjekt er en del av.

3.1 Terrengsykling som forskningsfelt

Forskning på terrengsykling har mange ulike utgangspunkt. Temaer som går igjen har fokus på terrengsykling som idrettsgren og rekreasjonsaktivitet. Mange sentrale studier har søkelys på ulike konkurranser (Chidley, MacGregor, Martin, Arthur, & Macdonald, 2015; F. Impellizzeri, Sassi, Rodriguez-Alonso, Mognoni, & Marcora, 2002; F. M. Impellizzeri & Marcora, 2007; Seccato et al., 2019; Skår et al., 2008). I tillegg har det blitt forsket på terrengsykling og skadeforekomster i sporten (Carmont, 2008; Kronisch & Pfeiffer, 2002; Nelson & McKenzie, 2011). Flere studier har undersøkt terrengsykling som kommersiell aktivitet (Buning & Lamont, 2020; Freeman & Thomlinson, 2014; Pröbstl-Haider, Lund-Durlacher, Antonschmidt, & Hödl, 2018; Stoltenberg, 2015). Andre undersøkelser tar opp brukerkonflikter, og da spesielt rettet inn mot bruk av stier (Hardiman & Burgin, 2013; Hirano, 2018; Hollenhorst, Schuett, Olson, & Chaves, 1995; Horn, 1994; Pam Carothers,

2001; Scholten, Moe, & Hegland, 2018). Flere studier har undersøkt miljøet og hvor vidt sykling bidrar til mer slitasje på stiene enn fra andre brukergrupper (Marianne Evju et al., 2021; Marianne Evju, Olsen, Jokerud, & Hagen, 2018; Pickering, Hill, Newsome, & Leung, 2010).

3.1.1 Forskning om deltakelse og motiv

I internasjonale studier har blant annet Taylor (2010), Roberts, Jones, and Brooks (2018), og Hollenhorst et al. (1995), forsket på motivasjon for å drive med terrengsykling. Målet med studiene har vært å undersøke spesielt inn mot hva som er motiv for deltakelse. De har også undersøkt hvilke holdninger terrengsyklister har, og hva slags miljø de liker å sykle i, dette for å kartlegge om det kan påvirke motivet for deltakelse. Taylor (2010) peker på at det er viktig å se på et vidt spekter, dette for å få frem en holistisk fremstilling av aktiviteten. Videre trekkes det frem at motivet for å delta i terrengsykling er komplekst, men noen fellestrekk ser ut til å være blant annet et ønske om å være i naturen, ha det gøy, få fysisk trening, fart, spenning, mestring, kunne drive aktiviteten hensynsfullt, og å ønske seg bort fra daglig stress og å søke ro i naturen (Hollenhorst et al., 1995; Roberts et al., 2018; Taylor, 2010).

I norsk sammenheng finner jeg ikke mye forskning om deltakelse og motiv for å drive med terrengsykling, men Skår et al. (2008) har en studie som har sett på hva som gir motivasjon for å drive med terrengsykling både i konkurranse og som rekreasjonsaktivitet. Målet med studien var blant annet å undersøke om motivasjonen for å drive med terrengsykling, skilte seg fra andre friluftslivsaktiviteter. Med utgangspunktet i at motivasjonen for å drive med friluftsliv i Norge ofte kommer fra muligheten for å oppleve det enkle i naturen, fred og ro, og mulighet for fysisk aktivitet, ville de undersøke om dette også var gjeldene for terrengsyklister. For å undersøke dette sendte de ut en spørreundersøkelse til alle som deltok i sykkelrittet Birken, og ønsket svar på hva motivet for å drive med terrengsykling var for dem. Videre ble det gjort en undersøkelse, hvor de sto i starten av Rallarveien og spurte de som startet sin sykkeltur, om hva deres motivasjon var for å drive med terrengsykling. Dette for å ha mulighet til å få frem om motivet for deltakelse i aktiviteten skilte seg mellom de som deltok i konkurranse, og de som syklet på tur for rekreasjon. Konklusjonen var at det er mange av de samme motivene for å drive med terrengsykling, som for å drive med friluftsliv generelt. Men de fikk også frem en tendens til at de som driver med terrengsykling, og deltar i

konkurransen, er mer opptatt av at det også gir fart, spenning og mestring, enn de som sykler med hovedfokus på rekreasjon.

I både de nasjonale og internasjonale studiene kommer det frem at det er flest menn som deltar i terrengsykling, og dette er ekstra fremtredende i konkurranseaktiviteten (Bordelon & Ferreira, 2019; Hollenhorst et al., 1995; Skår et al., 2008; Taylor, 2010). Fra studiene påpekes blant annet at ved å vite noe om både hvem som deltar, og hva motivet for deltakelse er, kan man skape bedre rammer for syklistene gjennom tilrettelegging, og bidra til å skape bedre samarbeid med andre brukergrupper og slik hindre konflikter.

3.1.2 Kjønnrepresentasjoner i friluftsliv, livsstilssport og terrengsykling

Friluftsliv har oppgjennom historien blitt ansett som noe maskulint, og den maskuline normen gjenspeiles også i forskning om friluftsliv og livsstilssporter (Odden, 2008). Sisjord (2009) finner i sin undersøkelse om kvinnelige snowboardutøvere at det er mennene som er normsettende. Hun utdyper dette med at det er de mannlige snowboarderne som blir presentert som de naturlige i sporten, og som fremstilles overlegne de kvinnelige snowboardere. Det er menn som har definisjonsmakten og som setter standarden i sporten.

Når det gjelder terrengsykling ser vi en liknet tendens. Eassom (2003) oppfatter terrengsykling som en livsstilssport eller en ekstremidrett, og peker på subkulturen og kjennetegnete ord de som er ledende i sporten anvender. For å beskrive subkulturen som driver terrengsyklingen fremover, og som han hevder er avgjørende for at det kan kalles ekstremidrett, brukes ord som farlig, teknisk og psykisk- og fysisk krevende. Eassom (2003) beskriver at dette blant annet handler om å klare de mest krevende linjene ned en fjellside, samtidig som en gjerne utfører heftige triks underveis. De som mestrer dette får da en kulturell kapital, som igjen gjør at de får tilgang til definisjonsmakten i aktiviteten (Connell, 2005). For terrengsykling er det per i dag hovedsakelig menn (Eassom, 2003).

McCormack (2017) har undersøkt inkludering og identitet i et terrengsykkelmiljø. I sin studie stiller hun spørsmålet: Kan subkulturidentitet og inkludering eksistere sammen? Med utgangspunkt i at terrengsykling blir omtalt som en livsstilssport ønsker hun å se på om miljøet skaper inkludering eller ekskludering, og bidrar til å være en identitetsmarkør. Resultatene viser at terrengsyklistere i større grad enn andre er avhengig av hjelp og assistanse som for eksempel til bygging av sti, og at dette kan være en av grunnene til at det skapes inkludering

innen terrengsykkelmiljøet, men dette handler i liten grad om kvinnene. Hun trekker videre frem at det å få innpass i miljøene for kvinner er en utfordring, men at det er mulighet for å skape andre subkulturer, som egen kvinne- og familiemiljøer.

S. Huybers-Withers (2015) har i sin doktorgrad undersøkt hvordan kjønnskulturen oppleves for de som er en del av terrengsykkelkulturen og miljøet i Nova Scotia. Hun trekker frem at maskuliniseringen i terrengsykling har de samme markørene som i mainstream sport. Studien undersøkte både erfaringer og praksiser knyttet til kjønnskultur i terrengsykling, og finner et maskulint kjønnshierarki, der hegemonisk maskulinitet dominerer. Videre trekkes det frem hvordan deltakerfortellinger viser praksiser som skaper og viderefører patriarkalske kjønnsrelasjoner, som bidrar til å privilegere menn og marginalisere kvinner. Konklusjonen er at terrengsyklingskontekster kan betegnes som praksiser som opprettholder et maskulint kjønnshierarki, hvor hegemoniske maskulinitet både blir produsert og reproduert. Likevel finner hun at det å oppleve flyt når man er ute og sykler, er uavhengig av kjønn og trekker frem dette som et mulig område for å tiltrekke flere kvinner til sporten.

3.2 Forskning om kjønnsrepresentasjoner i friluftslivmedier

I boken 'Kjønnsrett i idrett og Friluftsliv' (Lippe & Hognestad, 2014), har Horgen (2014) fremstilt resultatene fra en kvantitativ undersøkelse som ser på hvordan kjønn fremstilles i norske friluftslivsmagasiner i 2010. Denne bygger videre på en undersøkelse han gjorde i 2006. Undersøkelsen fra både 2006 og 2010, ble gjort på noen av Norges ledende friluftslivsmagasiner, både kommersielle og medlemsmagasiner. Konklusjonen var at friluftslivmediene er en del av det han kaller den 'maskuline eksponeringsindustrien', hvor menn omtaler menn. Noen av mekanismene som Horgen (2014) mener er med på å skape ubalansen mellom kjønnene i friluftslivmediene, er blant annet at det er flere menn som deltar i aktivitetene, som magasinene skriver om. Videre representerer de mannlige nettverk, og det er også stort sett menn som er eiere, redaktører, journalister og fotografer. Dette gjør at det er menn som langt på vei har dagsordenfunksjon og definisjonsmakt i norsk friluftslivjournalistikk. I tillegg trekker Horgen (2014) frem at den aktive, utøvende mannen, trolig også er mer salgbar i en markedsstyrt verden, siden mannen og hans utøvelse av aktiviteten langt på vei har blitt normen innenfor de moderne og mer 'ekstreme' friluftslivsaktivitetene. Han trekker også frem at mediene kan sees på som en 'sosialiserende bevissthetsindustri'. I dette legger han at man gjennom formidling sosialiseres eller oppøver

seere, lyttere og lesere til å ta opp i seg en bevissthet, et perspektiv, en forståelse av virkelighetens indre logikk og konstruksjon. Dette gjør at spesialmediene på mange måter blir en sosialisering sin stans som er med på å formidle kulturelle verdier innenfor et felt. For å forstå hvordan mediene påvirker og kan bli påvirket, belyses det at mediemakt er å finne på flere arenaer. Det er makten som ligger bak mediene, makten som er rundt mediene, og makten i mediene. Hvem som er i og har tilgang til disse feltene vil ha mye å si for hvordan bildet i ulike medier kan se ut. Mediene har med andre ord en dagsordenfunksjon, som er med på å gi dem 'temakontroll', og de har dermed en innflytelsesrik posisjon som trolig påvirker folks virkelighetsoppfatning. Men i hvor stor grad folk lar seg påvirke, er et spørsmål det kan knyttes stor usikkerhet til (Horgen, 2014).

Dette er noe også Søberg (2013) påpeker. Han har undersøkt hvordan friluftslivsmagasinet 'UTE' tematiserer friluftsliv i samtiden, hvor målet er å få frem hvordan friluftsliv blir fremstilt og utøvd. Han trekker også frem at friluftslivsmedier kan være en plass hvor den enkelte søker inspirasjon, og kunnskap om hvordan en aktivitet utøves, noe som igjen kan være med på å påvirke hvordan aktiviteten blir utført. Konklusjonen hans er at friluftsliv i disse magasinene blir fremstilt som noe for de som allerede er spreke, og oppsummere dette gjennom å kalle magasinet 'UTE' Norges sprekeste friluftslivsblad. Dette kan tyde på hvordan mediene kan være med på å påvirke hvordan en aktivitet utøves, som igjen viser at de har tilgang til makt.

Bordelon and Ferreira (2019) undersøkte i 2017 hvem det er som deltar i et av Afrikas mest krevende terrengsykkelritt, og hvordan dette blir dekket i media. Tittelen de har valgt på sin artikkel er «Mountain biking is for (white, wealthy, middel-aged) men: The cape epic mountain bike race». Her kommer det frem at 90% av deltakerne er middelaldrende menn, og mange av dem har god økonomi. Et annet interessant funn retter seg mot fremstillingen i media. Selv om det kun er 3-4% av som er eliteutøvere, er det de som blir viet opp til 95% av deknningen i mediene. Dette viser at det er lite rom for de som driver med dette som rekreasjon eller en hobby. Dette betyr at det er eliteutøveren som i stor grad er med på å definere hva som blir ansett som normen i sporten.

S. M. Huybers-Withers and Livingston (2010) har i sin studie «Mountain biking is for men: The Consumption practices and identity portraded by a niche magazine» undersøkt hvordan

forbrukere praksiser og idenitet blir fremstilt i et nisjemagasin om terrengsykling. De belyser at i studier av alternative sporter, som terrengsykling, kan vi finne nye konstruksjoner av maskuliniteter. Deres undersøkelse av bilder og diskurser fra 2000 til 2008, viser at nye kjønnsidentiteter blir skapt gjennom forbrukerpraksiser. De fant at mannlige utøvere var hovedfokuset i magasinene, og kvinnene i sporten stort sett ble usynliggjort. Terrengsykling ble i disse magasinene fremstilt som en mannsdominert sport, hvor produktene som ble presentert i all hovedsak, var laget av og for menn. De finner videre et smalt bilde av maskulinitet i magasinene, som blir beskrevet som å ligge nærme det som er å finne i mainstream sportblader, hvor fysisk styrke er i høysetet. Det kom også frem at den hegemoniske maskuliniteten blir trukket frem som høyeste idealet. Studien diskuterer mulige konsekvenser av hva som kan skje når et så smalt bilde av maskulinitet presenteres og når kvinnene i stor grad marginaliseres. Funnene deres viser at mannen og hegemonisk maskulinitet er presentert som normen.

S. M. Huybers-Withers and Livingston (2010) er eneste studie jeg har funnet som har undersøkt hvordan kjønn blir fremstilt i magasiner om terrengsykling, noe som viser at det er mye igjen å studere på dette feltet. Ved å undersøke hvordan fremstilling av kjønn blir gjort i magasinet 'Terrengsykkel' vil jeg være med å skape kunnskap om hvordan dette blir gjort i en norsk sammenheng, noe som meg kjent ikke har vært gjort tidligere.

4 Teoretisk rammeverk: kjønnsteoretiske perspektiv

Når jeg skal undersøke problemstillinger knyttet til fordeling og betydninger av kjønn i bilder og tekst i magasinet 'Terrengsykkel', trenger jeg teoretiske øyne og analytiske verktøy for å identifisere hvordan kjønn konstrueres i disse tekstene og hvilke konsekvenser det har for mine resultater. Kjønn og kropp har både historiske, kulturelle og sosiale dimensjoner (Bondevik & Rustad, 2006). Haavind (2000) trekker frem at det analytiske begrepet 'kjønnede betydninger' skal fremheve at en studerer hvordan mennesker blir kvinner og menn, både for seg selv og hverandre, og på hvilke måter og for hvilke formål dette gjøres relevant i deres liv. Hun trekker frem at forskeren med dette er ute etter å avdekke disse betydningssystemene istedenfor å ta dem for gitt. Jeg vil her presentere to kjønnsteoretiske perspektiver som jeg finner hensiktsmessige for mitt studium. Den ene perspektivet er 'kjønn som variabel' og den andre er 'kjønn som relasjon og analytisk kategori'.

4.1 Kjønn som variabel

Variabelperspektivet på kjønn tar utgangspunkt i tokjønnsmodellen. Dette har sitt opphav i biologisk kjønn, og gjør at ut ifra dette perspektivet, finnes det kun to kjønn: kvinne og mann. På denne måten blir det biologiske kjønn utgangspunktet for tolking av hva kjønnsforskjeller og betydninger kjønn kan være (Bondevik & Rustad, 2006). I denne forståelsesrammen tolkes kjønn som en gjensidig utelukkende kategori – de egenskaper som blir tillagt kvinner og menn konstrueres som motsetning og deres egenskaper blir også dermed komplementære (Hovden, 2007). Dette betyr for eksempel at hvordan vi beveger oss og uttrykker oss som menn og kvinner i en aktivitet, blir kategorisert som enten mannlig eller kvinnelig (Moi, 2002). Når kjønn blir gjort til en dikotom variabel, blir fokuset gjennomgående på hvordan kvinner er annerledes enn menn. Et variabelperspektiv på kjønn kan derfor bare konstatere kjønnsforskjeller, men kan i liten grad forklare og forstå dem (Hovden, 2002)

Et variabelperspektiv blir ofte koblet til kjønnsrolleteorier, fordi disse bygger på det samme utgangspunktet som variabelperspektivet. Utgangspunktet her er biologisk kjønn og de biologiske forskjellene mellom menn og kvinner, som blir forstått som et kjennetegn ved personen, og betyr at personen blir tillagt enten maskulinitet eller feminitet. Disse dikotome og komplementære egenskapene skaper ulike og komplementære rolleforventninger (eller

sosiale normer) til kvinner og menn (Holter & Halsaa, 1996). Dette betyr at kjønnsrolleperspektivet er konstruert slik at en persons biologiske kjønn er avgjørende for hvilke egenskaper som kan tillegges kvinner og menn. Disse er sosialt konstruerte fordi de representerer tolkninger av hva tokjønnede kropper skal bety (Haavind, 1994). I mine analyser av magasinene vil jeg undersøke med utgangspunkt i kjønn som dikotom variabel og hvilke kjønnsforskjeller som uttrykkes.

I mine kvantitative analyser hvor jeg kartlegger hvor mye av stoffet som handler om menn vs. kvinner, vil jeg bruke et variabelperspektiv på kjønn. Dette fordi jeg er opptatt av å registrere kjønnsforskjeller. Med andre ord hvor mye av stoffet som handler om kvinner, og hvor mye som handler om menn. I mine kvalitative analyser vil jeg søke å forstå hvorfor tekstene framstiller menn og kvinner som de gjør, og hvilke maktforhold mellom kjønnene dette kan vise til. Det betyr en tilnærming om kjønn som relasjon og analytisk kategori.

4.2 Kjønn som relasjon og analytisk kategori

Kjønn som relasjon og analytisk kategori gir muligheter for å undersøke betydninger av kjønn, som resultat av relasjoner mellom kvinner og menn. Å forstå kjønn som relasjon og analytisk kategori, innebærer å se på kjønn som en dynamisk relasjon som alltid vil være preget av kontekst (Hovden, 2007). Dette perspektivet gir et analytisk verktøy for å undersøke hvordan maktrelasjoner og betydninger av kjønn konstrueres og reproduseres gjennom kjønnede interaksjoner (Haavind, 2000). Relasjonsanalyser i en sportskonktekst har som utgangspunkt at «sporting practices are historically produced, socially constructed, and culturally defined to serve the interests and needs of powerful groups in society» (Hall, 1996, p. 11). Dette utgangspunktet gir oss muligheter til å undersøke betydninger av kjønn i de tekstene som presenteres i magasinet 'Terrengsykkel', blant annet for å undersøke hvordan makthierarkier og maktrelasjoner mellom kvinner og menn konstrueres. Dette betyr å undersøke og se på hvilke former for maskulinitet, feminitet og betydninger av kjønn som er dominerende og om man finner noen endringer i disse over tid.

Det teoretiske rammeverket jeg har valgt for å forstå kjønn som relasjon og analytisk kategori er utdrag fra Beauvoir (2000) 'Det annet kjønn' og Connell (2005) teori om hegemonisk maskulinitet.

4.2.1 Kroppen som situasjon

I følge Beauvoir (2000) fødes en ikke som kvinne, men man blir det. Hun beskriver hvordan vi som mennesker gjennom vår væremåte, handlinger og kjønnede kropper hele tiden blir utsatt for kjønnede tolkninger og tilskrivninger fra samfunnet. Hun påpeker at hvordan disse tolkningene og tilskrivningene skjer, er avhengig av det samfunnet og den konteksten den enkelte er omgitt av. Beauvoir (2000) hevder at kjønnsforskjeller allerede er biologisk gitt, men understreker at man ikke kan avlede av det biologiske kjønn hva det vil si å være kvinne eller mann.

I Beauvoir (2000) sitt verk 'Det annet kjønn' er teorier om kroppen sentral. Hun beskriver kroppen som vårt perspektiv på verden, fordi kroppen er sentral for å gripe menneskers levde erfaring. Beauvoir (2000) formulerer dette slik: «hvis kroppen ikke er en ting, er den en situasjon: vårt grep om verden og utkast til våre prosjekter.» (Beauvoir, 2000, pp. 77-78). Med dette griper hun fatt i at våre erfaringer er kroppslige, konkrete og subjektive opplevelser. Det betyr at hvilken kropp man har, har noe å si for hvilken respons omverden gir på den. Beauvoir (2000) uttrykker dette videre ved å peke på at kroppen ikke er en objektiv størrelse, men setter rammer for hvordan subjektet opplever og oppfatter seg selv. Når kroppen vår er bærer av kjønnsstegn og identitetsmarkører, gjør det at den aldri blir oppfattet uspesifisert eller nøytral. Kroppen fungerer i møte med andre som en primær forståelsesramme for hvem vi er, og den representerer en fundamental situasjon for tolkning og tilskrivning av kjønnede betydninger (Moi, 2002). Kroppen som situasjon, er derfor viktig for vår levde erfaring. Beauvoir (2000) legger konkrete og levde erfaringer som utgangspunkt for sine filosofiske refleksjoner om kjønn og kvinnelighet. Istedenfor å spørre om hva som er det universelt kvinnelige, så stiller hun spørsmål om hvordan hun skal tenke omkring det faktum at hun er kvinne. For Beauvoir (2000) handler den levde erfaringen, om de konkrete omstendigheter som det enkelte menneske erfarer. Hun hevder at det er gjennom dette, manifesteringen av kvinner og menns ulike fremstillinger, og grep om verden skjer. Det er gjennom reaksjonene på våre kropper at vi skaper oss erfaringer, og disse vil være ulike for kvinner og menn. Dette betyr også at våre erfaringer er preget av maktforholdet mellom kjønnene. Dette maktforholdet er avhengig av tid og rom. Med andre ord, kroppen som situasjon handler om betydninger av kontekst, og hvordan dette erfares gjennom de dominerende normene og verdiene som preger samfunnet rundt oss (Moi, 2002).

Jeg vil bruke dette utgangspunktet til å belyse hvordan den kjønnete kroppen som situasjon, kan tolkes i bilder og tekst i de magasinene jeg skal undersøke. Hvilke tolkninger og betydninger av kjønn som uttrykkes gjennom de kvinne- og mannskroppene som eksponeres og omtales, og eksempelvis hvordan disse varierer med kontekst.

4.2.2 Kvinnen som 'Den andre'

I Beauvoir sitt hovedverk 'Det annet kjønn' (2000) skriver hun om hvordan kvinnen fremstår som den andre sett i forhold til mannen, som inntar rollen som universelt subjekt. Hun argumenterer for hvordan kvinnen sett som den andre, gjøres til objekt for den mannlige bevissthet. Ved å spørre «Hva er en kvinne?» (Beauvoir, 2000, p. 33), legger hun til grunn at det er mannen som blir oppfattet som det normale og universelle i verden. Når mannen og mannskroppen blir oppfattet som det normale og normen, vil kvinnen og kvinnekroppen da fremstå som 'den andre' i relasjon til dette. Beauvoir (2000) fremholder at kvinnen som 'den andre' ikke representerer noe naturgitt, men at denne forestillingen er noe vi sosialiseres inn i. Hun trekker frem at menneske er ingen naturlig art, men en historisk idé. Et viktig poeng er at biologien ikke kan rettferdiggjøre samfunnsmessige normer. Slike normer representerer alltid fortolkninger av biologisk fakta, og er dermed sosiale konstruksjoner. Det betyr at makthierarkier og ulikheter mellom kvinner og menn i samfunnet, ikke kan forklares eller rettferdiggjøres med utgangspunkt i menneskets biologi (Moi, 2002).

Ifølge Beauvoir (2000) er både kvinner og menn med på å videreføre og opprettholde makthierarkier og patriarkalske forestillinger i samfunnet gjennom at kvinner brukes til å legitimere kvinners status som annen rangs borgere. Det vil si at hun ikke lengre anses som et subjekt, fordi hun gjøres til mannens 'absolutte andre', både av seg selv og mannen. På den måten blir det ikke mulig for kvinner å oppnå samme anerkjennelse som menn i et patriarkalsk system (Sampson, 2008). Dette kjønnshierarkiet blir opprettholdt gjennom at det reproduseres over tid, men denne reproduksjonen kan også gi rom for endring. Ved at vi opplever oss selv i møte med andre og blir til gjennom våre levde erfaring, og vi får kraft til å velge hvordan vi vil forholde oss til disse, og hvordan vi ønsker å møte andre. Når Beauvoir (2000) ser på hvordan vi forholder oss til hverandre, vektlegger hun glede og mulighetene, samtidig som hun viser hvordan vi også er sårbare for undertrykking og objektivisering. Dette betyr at vi som mennesker både er adskilt fra hverandre og bundet sammen. Denne tvetydigheten knyttet til forestillingen om både avhengighet og valg, åpner ifølge Sampson

(2008) opp muligheter for å realisere likeverd og likhet i relasjoner mellom mennesker, og i forholdet mellom kvinner og menn. Det er med denne bakgrunn at Beauvoir (2000) stiller spørsmålet hvordan hun skal tenke rundt det faktum at hun er kvinne.

Beauvoir (2000) viser hvordan kjønn konstrueres gjennom sosiale relasjoner og hvordan dette gir et utgangspunkt for å stille spørsmål rundt hvilke verdier, normer og krav kvinner stilles overfor, fordi de er kvinner. Det betyr at kjønn hos Beauvoir (2000) ikke konstrueres som kvinne og mann, men som et resultat av forholdet mellom dem. Ved at kvinner og menn i denne relasjonen skapes som to komplementære størrelser, fører det til at de utgjør hverandres betingelser og muligheter. Fordi menneskeheten, ifølge Beauvoir (2000) konstruerer mannen som det universelle mennesket, og kvinnen defineres i forhold til ham, blir hun ikke betraktet som et selvstendig vesen, men som 'den andre'. Dette betyr at menn ikke gjøres til kjønn. Fordi han blir oppfattet som om han representerer det universelle og normale, stilles det ikke spørsmåltegn ved menns kjønn og mannen kan realisere seg selv uten noen begrensinger knyttet til kjønn. Som den andre, gjøres kvinner til kjønn og det skapes dermed en annen forventning til hennes adferd (Beauvoir, 2000).

Ifølge Beauvoir (2000) blir ikke kvinner gjort til 'den andre' fordi de mangler penis, men fordi de mangler makt. Denne makten har blitt skapt gjennom at menn i maktposisjoner utvikler normer, lover og sanksjoner som favoriserer sitt eget kjønn. Det er med andre ord samfunnets sosialiseringsprosesser som fortsetter å bekrefte menns posisjoner og makt over kvinner. Denne andregjøringen av kvinner kan man blant annet se i alt fra hvilke forventninger som stilles til menn og kvinner, og hvordan samfunnet responderer på slike forventninger og hvilke egenskaper som blir verdsatt og gis makt og status.

Innenfor idretten ser vi hvordan denne andregjøringen av kvinner fremdeles skjer gjennom at mannlige utøvere og ledere blir omtalt i generelle og universelle termer, mens kvinnelige utøvere får kjønnsmerke og underordnes (Hovden, 2010). For eksempel når man snakker om fotball, mener man herrefotball, mens kvinnefotball får kjønnsmerke og andregjøres som det spesielle. Dette viser til et maktforhold der mannen representerer normen og det universelle mennesket, mens kvinner blir kjønnnet og avviket fra normen. Når det maskuline ikke kan romme det feminine, blir resultatet at kvinner blir tilskrevet egenskaper som ikke defineres av det maskuline (Beauvoir, 2000).

Terrensykling er som tidligere beskrevet, en sport som er dominert av menn. Det blir derfor interessant å utforske, med utgangspunkt i Beauvoir (2000) sine teorier, hvordan menn og kvinner beskrives i tekstene i magasinene, og hvilke forventninger som tilskrives kvinnelige og mannlige terrensyklister. Vil de mannlige utøverne også her være de som representerer normen og det kjønnsnøytrale eller vil vi også finne kvinnelige utøvere som utfordrer denne statusen og bidrar til å skape nye forestillinger om hva en kvinne er?

4.2.3 Hegemonisk maskulinitet

Der Beauvoir (2000) ser på hvordan kvinnen blir fremstilt som 'den andre', tar Connell (2005) i sin bok 'Masculinitets' opp hvilke former for maskulinitet som kan betegnes som hegemoniske og dermed får mest status. Som Beauvoir fremhever Connell kjønn som en relasjon, som kan variere med kontekst og derfor kan ikke kjønn sees som noe entydig og statisk. Connell (2005) beskriver at kjønn kan oppfattes som en prosess, heller enn noe som er en fast enhet. Hun forsøker videre i sine arbeider å belyse og gripe forholdet mellom ulike maskulinitetskonstruksjoner og makt i dagens vestlige samfunn.

Connell (2005) beskriver at kjønn konstrueres i institusjonelle prosesser og at maskulinitet og femininitet skapes og tilegnes gjennom kulturelle normer. Hun identifiserer gjennom analyser av ulike kulturer, hvordan ulike maskuliniteter hierarkiseres og rangordnes, og overordnes femininitet. Ifølge Connell (2005) analyser finnes det konkurrerende former for maskulinitet, hvor det hun betegner som hegemonisk maskulinitet er den dominante og som er et ideal i sporten og i den vestlige kulturen. Det hegemoniske maskulinitets idealet er i dag ifølge Connell (2005) en hvit, vestlig, heteroseksuell mann som viser sin maskulinitet gjennom egenskaper som fysisk styrke, besluttsomhet, tøffhet, aggresjon, og uavhengighet. Hun peker videre på at dette ofte er hvite vestlige menn med stor kulturell og økonomisk kapital og makt. Hegemonisk maskulinitet blir ansett som det normative idealet, som alle andre menn og kvinner må forhold seg til. Med dette skaper Connell et rammeverk, som ikke bare ser på forholdet mellom kvinner og menn, men også forholdet mellom menn. Det vil si at hegemonisk maskulinitet er overordnet andre maskuliniteter (Langeland, 2008).

Den hegemoniske maskuliniteten er dominert av det heteronormative, og det gjør at det som defineres utenfor det heteronormative, blir gjort mindreverdige og til en marginalisert maskulinitet. De marginaliserte maskulinitetsformene omhandler ifølge Connell (2005) menn

som ikke har tilgang til den hegemoniske maskulinitetens privilegier. Det å forstå hvordan det maskuline hierarkiet er, handler i stor grad om å forstå hvor makten ligger. Det handler om maktrelasjoner mellom menn og kvinner, men også hvordan denne makten er mellom menn.

Messner and Sabo (1990) belyser hvordan sport historisk sett, og spesielt i det 19. og 20. århundrene, er blitt skap av og for menn. Dette gjør at sporten som institusjon blir en arena som er med på å styrke den rådende ideologien om den mannlige overlegenheten. Dette bidrar videre til at den hegemoniske maskuliniteten blir rekonstruert over tid, som igjen gjør at det skjer en marginalisering av kvinners deltakelse i sport (Bryson, 1994). Prosessene som er med på å marginalisere og usynliggjøre kvinner, inkluderer 1) direkte kontroll av kvinners sport; 2) menns ignorering og trivialisering av kvinners sport; og 3) menns definering av kvinners sport (S. Huybers-Withers, 2015).

Jeg vil i denne sammenheng bruke Connells teori om hegemonisk maskulinitet for å identifisere hvorvidt denne formen for maskulinitet preger beskrivelsene av gode terrengsyklister. Det blir interessant å se om også gode kvinnelige terrengsyklister blir omtalt med hegemonisk maskuline egenskaper, eller om kvinnene i disse magasinene bli marginalisert og usynliggjort.

5 Metode

Metode kan defineres som verktøyene som benyttes for å samle inn data, og som en systematisk måte å undersøke virkeligheten på (Halvorsen, 2008). For å gripe fatt i mine problemstillinger har jeg sett det som hensiktsmessig å benytte meg av mix methods som forsknings design, fordi mine problemstillinger både er kvantitative og kvalitative. Jeg vil i det følgende først presentere hvilke vitenskapsteoretiske forutsetninger som ligger til grunn for mitt mix methods design. Deretter vil jeg beskrive og begrunne hvordan jeg har utført min kvantitative og kvalitative innholdsanalyse i årgangene 2006 og 2019 i magasinet 'Terrengsykkel'.

5.1 Mix methods og vitenskapsteoretisk utgangspunkt

Mix methods omhandler å benytte seg av flere forskningsmetoder innenfor samme forskningsprosjekt (Tashakkori & Teddlie, 2003). Det sentrale premisset som trekkes frem med mix methods, er at en kombinasjon av kvantitative og kvalitative tilnærminger, kan gi en bedre forståelse av de spørsmålene som blir undersøkt (Grønmo, 2016). I min undersøkelse fant jeg det relevant å undersøke kjønnsfordeling, kjønnsrepresentasjoner og betydninger av kjønn i terrengsykkelmagasiner kvantitativt og kvalitativt, fordi jeg mener kvantitativt at dette kan skape et godt helhetlig situasjonsbilde, og kvalitativt fordi det kan gi en mer utfyllende forståelse av hvordan kjønn representeres og synliggjøres i disse tekstene.

Ifølge Creswell, Creswell, and Plano Clark (2018) vil det være klare metodologiske og vitenskapsteoretiske utfordringer ved å gjennomføre et forskningsprosjekt som har mix methods som utgangspunkt (Creswell et al., 2018). Det trekkes frem at mix methods fokuserer på å innhente og analysere både kvantitative og kvalitative data i en undersøkelse eller i en serie av undersøkelser (Tashakkori & Teddlie, 2003). Mix methods omtales som 'den tredje metodologiske vei', fordi kvantitative og kvalitative tilnærminger gjerne blir sett på som representanter for to ulike vitenskapelige paradigmer. Greene, Caracelli, and Graham (1989) beskriver mix methods på følgende måte:

«...mixed method designs as those that include at least one quantitative method (designed to collect numbers) and one qualitative method (designed to collect

words), where neither type of method is inherently linked to any particular inquiry paradigm» (Greene et al., 1989, p. 256)

Når jeg benytter ulike metoder i dette studiet, betyr dette at jeg representerer ‘den tredje metodologiske vei’ (Tashakkori & Teddlie, 2003). I det følgende vil jeg gi en kort utgreiing om hva dette betyr vitenskapsteoretisk i denne sammenheng.

Metodologi handler om spørsmålene: hva er kunnskap, og hva slags kunnskap kan man produsere om et fenomen (Aase & Fossåskaret, 2014). Når vi bruker ulike metoder, må vi ta i bruk ulike verktøy for å innhente informasjon om de dataene vi ønsker å undersøke.

Vitenskapsteoretisk pekes det ofte på to motstridende syn på hvordan man får tilgang til kunnskap om ‘virkeligheten’. Aase and Fossåskaret (2014) snakker i denne sammenheng om ‘teorien om sammenfall’ og ‘teorien om sammenheng’. Teorien om sammenfall tar utgangspunkt i at det finnes en objektiv virkelighet utenfor oss mennesker. I dette legges det at det finnes en virkelighet der ute som er uavhengig av menneskelig kunnskap og erkjennelse. Dette betyr at den vitenskapelige kunnskapen skal være et speil på den ytre virkeligheten. Den skal representere fakta og sannhet om en ytre virkelighet. Vitenskapelig kunnskap blir oppfattet som sann, om den sammenfaller, det vil si korresponderer, med en ytre objektiv virkelighet. Dette gjør at målet for all forskning og produksjon av kunnskap er å produsere kunnskap som ligger så tett opp til, og/eller sammenfaller med, den ytre virkeligheten (Aase & Fossåskaret, 2014). Denne teorien blir ofte knyttet til kvantitative forskningsmetoder og forskningstradisjoner, og til paradigmer som positivisme og realisme (Creswell et al., 2018). Min kvantitative innholdsanalyse i dette studiet kan assosieres med en slik realismeforståelse.

Teorien om sammenheng bygger på et vitenskapsteoretisk grunnlag som forkaster troen på at kunnskap speiler en ytre, objektiv verden. Dette fordi den fokuserer på at vi mennesker oppfatter verden gjennom våre sanser, noe som Aase and Fossåskaret (2014) formulerer slik:

«Den menneskelige verden består av fenomener, som betyr ting og hendelser slik de fremtrer for oss – ikke slik de er i seg selv. (Aase & Fossåskaret, 2014, p. 47)

Denne teorien tar hensyn til at all kunnskap av nødvendighet er en menneskeskapt størrelse, og i vesentlig grad uavhengig av en objektiv ytre virkelighet. Dette betyr at vi i vår søken etter

kunnskap må være ydmyke og innse våre begrensinger (Aase & Fossåskaret, 2014). Kravet er at en teori eller analyse må fremstå som internt logisk ut ifra de antakelsene som den bygger på. Det vil si at den gir mening for oss, og at det er en sammenheng mellom antakelsene og de konklusjonene som blir avledet av dem. Innenfor vitenskapsteorien har retningene fenomenologi, konstruktivisme, hermeneutikk og postmodernisme sitt grunnlag i teorien om sammenheng. Creswell et al. (2018) trekker frem at konstruktivismen gjerne blir satt i sammenheng med kvalitative forskningsmetoder.

Et konstruktivistisk paradigme betyr at jeg i dette studiet har benyttet meg av metoder som i utgangspunktet kommer fra ulike vitenskapelige paradigmer. Men hva gjør det mulig å kombinere disse to tilsynelatende ikke kombinerbare vitenskapsteoretiske retninger? For å kunne kombinere kvalitative og kvantitative metode på hensiktsmessig måte, argumenterer Creswell et al. (2018) for en tredje vei: pragmatismen. Dette paradigmet åpner for å kunne benytte både kvantitative og kvalitative metoder i samme prosjekt, fordi det her er forskningsspørsmålene som står i sentrum. Pragmatisme som vitenskapsteoretisk paradigme har som mål å komme bort fra dikotomien mellom positivisme, realisme og konstruktivisme og gjør forskningsspørsmålene til det overordnede (Creswell & Creswell, 2018). Mix methods skal spille på styrkene til både kvantitative og kvalitative metodologier fordi det kan resultere i et mer nyansert og helhetlig bilde og en mer utfyllende forståelse av det som undersøkes (Grønmo, 2016). Dette oppnås gjennom å utnytte de komplementære styrkene til kvalitative (ord, kontekst, mening) og kvantitative (tall, trender, generalisering) metoder (Brewer & Hunter, 1989). Når de kvalitative og kvantitative resultatene støtter opp om hverandre, bidrar dette også til å styrke studiens validitet (Plano Clark, Creswell, O'Neil Green, & Shope, 2010).

Å benytte mix methods som metodologi åpner for en rekke ulike forsknings design. Creswell et al. (2018) trekker frem fire hovedformer for forsknings design inn mot mix methods, disse er; triangulering, forklarende design, utforskende design og integrert design. Mitt forsknings design faller innunder den sistnevnte kategorien. Forsknings designet for min studie består av en kvantitativ metode: innholdsanalyse av kjønn i bilder og blant bidragsytere, og en kvalitativ metode: innholdsanalyse av tekster. I mitt prosjekt har jeg utført en parallell innsamling av kvantitative og kvalitative data. Jeg gikk først gjennom magasinene for å undersøke hvilket innhold som kunne bli benyttet både inn mot både de kvantitative og

kvalitative innholdsanalysene. Dette fordi jeg ønsket å kunne bruke datainnsamlingen fra begge metodene inn mot hverandre. Jeg landet deretter på å ha mange flere kategorier for den kvantitative datainnsamlingen enn for den kvalitative. Dette fordi jeg i den kvalitative datainnsamlingen skulle jobbe med ord, noe som gjør at det blir et mye større arbeid, og jeg valgt derfor færre kategorier enn for det kvantitative.

Da jeg hadde bestemt utvalget fra magasinene til både mine kvantitative og kvalitative undersøkelser, startet selve datainnsamlingen. Jeg gjennomført først den kvantitative datainnsamlingen, og så den kvalitative. Etter å ha gjort datainnsamlingen utførte jeg analysen av den innsamlede dataen i to sekvenser. Jeg gjennomførte først den kvantitative analysen og fremstillingen av dataen, før jeg så gjennomførte analysen og fremstillingen av mine kvalitative data. Dette gjorde jeg for å ha tallenes tale foran meg når jeg så gikk i gang med å analysere ord. Til slutt har jeg gjort en tolkning av disse resultatene sammen, for å undersøke om det fremkommer resultater som støtter hverandre eller om det er sprik i dem. I det følgende vil jeg beskrive hvordan jeg har gått frem for å samle inn og registrer mine kvantitative data.

5.2 Kvantitativ innholdsanalyse: utvalg, analysemåte og kvalitetsvurdering

Kvantitativ innholdsanalyse er basert på en systematisk gjennomgang av innhold i dokumenter, hvor hensikten er å finne relevant informasjon om de forholdene som skal studeres (Grønmo, 2016). Ifølge Østbye, Helland, Knapskog, and Larsen (2013) handler kvantitativ innholdsanalyse om å gjennomføre dataregistreringer og analyseteknikker som har til hensikt å gjøre en systematisk og objektiv analyse av innholdet. Objektivt vil det si at forskerens meninger og holdninger til materialet ikke påvirker registreringen og det skal være mulig for andre å samle inn tilsvarende data ved bruk av den samme fremgangsmåten (Østbye et al., 2013). Kvantitativ analyse innebærer dessuten et materiale som lar seg behandle med tall, eller det som kan telles. I følge Østbye et al. (2013) er minimumskravet for kvantitativ innholdsanalyse at enhetene kan plasseres i entydige kategorier. Hensikten med den kvantitative innholdsanalysen er å kvantifisere, det vil si å tell hvor ofte noe forekommer, for eksempel i tekst og bilder. Formålet med min kvantitative innholdsanalyse har vært å undersøke kjønnsrepresentasjoner i bilder, kjønnet til tekstforfatterne, utstyrstesterne og til

fotografene, i magasinet 'Terrensykkel' i årgangene 2006 og 2019. Dette for å kunne undersøke kjønnsfordeling og kjønnsrepresentasjoner.

5.2.1 Utvalg og kategorier

Mine kvantitative undersøkelser av magasinet 'Terrensykkel' baserer seg på utgavene fra 2006 og 2019 (Terrensykkel, 2005-2020). Grunnen til at det ble disse årstallene er at i 2006, er det første gang magasinet 'Terrensykkel' ble gitt ut i papirutgave. Videre er 2019 det siste året det er kommet ut. I tillegg til å undersøke hver av disse utgivelsene for seg, ønsket jeg å se om det har skjedd noen endringer over tid. Av denne grunn var det viktig at det var en del år mellom de to årgangene jeg valgte. Selv om jeg kun vil få et øyeblikksbilde fra hver av årgangene, vil det også være mulig å undersøke endringer i kjønnsrepresentasjoner. I 2006 ble magasinet gitt ut fire ganger i løpet av året, noe som tilsvarer omtrent 280 sider for analyse. I 2019 ble magasinet gitt ut syv ganger i løpet av året og det tilsvarer ca 840 sider for analyse.

For å få frem ulike representasjoner av kjønn i bilder og blant bidragsyterne, registrerte jeg hvor mange kvinner og menn som var avbildet i disse to årgangene, og kjønnnet på bidragsyterne. Med bidragsytere mener jeg tekstforfattere/journalister, fotografer og utstyrstestere. I undersøkelsene av billedmaterialet og bidragsyterne valgte jeg følgende kategorier: 1: Bilder av menn, 2: Bilder av kvinner og 3: Bilder av både kvinner og menn (kjønnsblandede bilder, heretter omtalt som mix). Målet med en slik registrering og identifisering er å få frem hvordan fordelingen knyttet til kvinner, menn og mix er i magasinene. Gjennom denne registreringen fikk jeg et grunnlag for å få frem om det var noen forskjeller i fordelingen av kjønn og kjønnsrepresentasjoner i 2006 og 2019 årgangene.

Mine undersøkelser av kategoriene: kvinner, menn og mix, i bilder og bidragsytere har jeg gjort for hele magasinet. Jeg har også for hele magasinet undersøkt aktive og passiv fremstilling i bilder for å identifisere kjønnede personer i bildene, og registrert hvordan kvinner og menn blir fremstilt i bildene. Med aktiv fremstilling mener jeg når personen(e) på bildene er i aktivitet som terrensykklister eller i en terrensykkelkontekst. Med passiv fremstilling mener jeg når personen(e) på bildene ikke er i en terrensykkelkontekst, for eksempel at bildene er klart oppstilte og tydelig del av en fotoshoot. Målet med dette var å undersøke om det er noen forskjell mellom kjønnene når det kommer til hvordan kjønnsrepresentasjoner uttrykkes.

I tillegg til å undersøke kategoriene: kvinner, menn og mix for hele magasinet, har jeg også gjort dette for bildene i alle teksttypene i magasinene. Når det gjaldt utvalget av teksttypene, valgte jeg å registrere alle bilder innenfor kategoriene: reise- og rittreportasjer, profilintervju, utstysreportasjer, fastespalter og reklame. Dette er teksttyper som går igjen i begge årgangene. Hensikten med å undersøke kjønn i bilder for teksttypene er for å kartlegge om det er noen forskjell på hvor i magasinene kvinner og menn er representert. Jeg vil i det videre utdype hva som kjennetegner disse teksttypene:

Reise- og rittreportasjer: er lengre reportasjer fra et ritt eller en destinasjon, som sammen med utstysreportasjene, er det som blir viet mest plass i magasinene og ofte blir omtalt på magasinets forsider

Profilintervju: I hvert magasin blir det gjort et lengre intervju med en profil fra terrengsykkelmiljøet, og disse blir ofte omtalt på magasinets fremside.

Ustysreportasjene: er lengre reportasjer hvor ulikt terrengsykkelutstyr blir testet av magasinets utstyrstestere. Disse er sammen med reise- og rittreportasjene noe av det som blir viet mest plass i magasinene, og er ofte omtalt på magasinets forside.

Faste spalter: er stort sett på maks en side, og er der for å gi en oppdatering eller en refleksjon rundt ulike aspekter ved terrengsykling. Her kommer det ofte frem det som diskuteres i terrengsykkelmiljøene.

Reklamer/annonser: Jeg har undersøkt reklamene/annonsene for å se om det er ulikt fokus hos de som selger seg inn til magasinene og hva magasinet selv omtaler.

Ved å ha undersøkt kjønn i bilder og blant bidragsytere, og aktiv og passiv fremstilling for hele magasinet, og i tillegg bilder av kjønn i de ulike teksttypene i magasinet, har jeg hatt som mål å få frem et godt totalbilde av hele magasinet, men ikke minst flere nyanser i hvordan fordeling av kjønn er i de ulike teksttypene. Hvordan jeg har analysert og fremstilt mine kvantitative data kommer jeg inn på i det følgende.

5.2.2 Analysemåte

For å kunne fremstille og tolke mine innsamlede data, har jeg hatt behov for noen verktøy som gjør dette mulig. Når jeg undersøker kjønn ved å telle forekomst av kvinner, menn og mix i magasinene vil dette gi grunnlag for statistisk analyse. Fagområdet statistikk er ifølge Lysø (1995) å samle inn og ordne data på en hensiktsmessig måte, og ut ifra det ha mulighet til å kunne tolke og trekke slutninger om disse opplysningen på en vitenskapelig måte. Målet med mine registreringer, var å ta i bruk deskriptiv statistikk for å synliggjøre kjønnsfordelinger i datamaterialet.

I innsamlingen av data benyttet jeg meg av Excel ark for å kunne prosessere dem på en måte som skaper grunnlag for videre analyse. I programmet Excel har jeg først ført inn alle kategoriene, og så har jeg talt kvinner, menn og mix for hver av kategoriene, dette gav meg et grunnlag for å kunne fremstille dataene i sektordiagrammer. Med denne analysemåten er målet å gi et helhetlig situasjonsbilde av kjønnsfordelingen og kjønnsrepresentasjoner i magasinet. Sektordiagrammene er basert på en prosentvis fordeling, og i fremstillingen la jeg vekt på å ha en konsekvent fremstillingsmåte. Dette for å kunne se på likheter og ulikheter for hele magasinet og magasinets ulike deler. Det gav også et grunnlag for å få frem forskjeller i kjønnsrepresentasjoner i de ulike årgangene.

5.2.3 Reliabilitet og validitet

Reliabilitet handler om hvor pålitelig datamaterialet er. Grønmo (2016) trekker fram at reliabiliteten er høy hvis undersøkelsesopplegget og datainnsamlingen gir pålitelige data. Høy reliabilitet betyr at uavhengige målinger skal gi tilnærmet identiske resultater, det vil si at målene har små feil (Halvorsen, 2008). Reliabilitet i kvantitative undersøkelser kan måles på flere ulike måter. I denne studien går dette blant annet ut på at jeg har detaljert gjort rede for hvordan jeg har utført undersøkelsen og analysert resultatene. Gjennom min gjennomgang av utvalg og kategoriseringer har jeg forsøkt å redegjør så klart som mulig for hvordan den kvantitative dataregistreringen er blitt gjort, slikt at leseren selv kan etterprøve dette. Jeg har prøvd å gjøre min prosess mest mulig gjennomsiktig. Jeg har forsøkt å være så nøyaktig jeg kan, og har gjennomgått opptellingen og resultatene flere ganger. Ved å gjøre mitt undersøkelsesopplegg så transparent som mulig, mener jeg dette skulle bidra til å sikre god reliabilitet.

En undersøkelse må også ha god validitet. Ordet validitet står for relevans og gyldighet, og handler om hvorvidt man evner å måle det fenomenet man ønsker å undersøke (Thrane, 2018) Det som måles må ha relevans og være gyldig for det problemet som undersøkes.

Utfordringen ligger i å samle inn data som er relevant for den problemstillingen man arbeider med, og å kontrollere forskningsresultatets gyldighet og mulige feilkilder én må forholde seg til i denne sammenheng (Halvorsen, 2008).

Som Grønmo (2016) påpeker kan validiteten ansees å være høy hvis undersøkelsesopplegget og datainnsamlingen resulterer i data som er relevant for problemstillingen, men lav dersom vi undersøker noe annet enn det problemstillingen tilsier. Siden min kvantitative problemstilling går på å gi et oversiktsbilde av representasjoner av kjønn i magasinet 'Terrengsykkel' for årgangene 2006 og 2019, og å analysere om dataene kan vise til eventuelle endringer fra 2006 til 2019, mener jeg min kvantitative analyse gir svar på dette. Jeg er likevel åpen for at det er andre måter å gjøre en slik undersøkelse på, men det er denne jeg har sett som mest hensiktsmessig for å belyse mine problemstillinger i denne sammenheng.

5.3 Kvalitativ innholdsanalyse: utvalg, analysemåte og kvalitetsvurdering

En kvalitativ innholdsanalyse vil ifølge Grønmo (2016) generelt innebære en systematisk lesing av tekster, hvor formålet er å gi et innblikk i argumenter, standpunkter, holdninger eller verdier i tekstene. Hovedmålet for denne delen av analysen, er å gjøre tolkninger i tekstene for å kunne få en forståelse av hvordan tekstene tolker og fremstiller betydninger av kjønn (Boréus & Bergström, 2018). En kvalitativ innholdsanalyse krever fleksibilitet og det kan derfor være utfordrende å planlegge den detaljert (Grønmo, 2016). Behovet for fleksibilitet ligger både i presisering av problemstilling, valg av tekster, og i analysearbeidet.

I denne innholdsanalysen har jeg identifisert innhold i tekstene i dialog med mitt teoretiske rammeverk, og disse har gitt meg øyne å se tekstene gjennom. Denne prosessen har vært en pendling frem og tilbake for å identifisere de tekstutdragene og sitatene som har hatt mest relevans for å belyse min kvalitative problemstilling. I det følgende vil jeg utdype hvordan jeg har valgt ut tekster og hvordan disse har blitt analysert.

5.3.1 Utvalgskriterier og utvalg av tekster

For min kvalitative innholdsanalyse har jeg valgt ut tekster i artikkelformat, hvor hensikten er å identifisere hvordan representasjoner og betydninger av kjønn kommer til uttrykk. Som i mine kvantitative analyser, er tekstene hentet fra årgangene 2006 og 2019 (Terrengsykkel, 2005-2020). De artiklene som er viet mest plass i magasinene, både når det gjelder bilder og tekst, er profilintervjuer, utstysreportasjer, og reise- og rittreportasjer. Da utstysreportasjene har et hovedfokus på terrengsykkelutstyr, falt utvalget mitt av analysetekster på de to andre artikkeltypene. Disse er omfangsrike og inneholder dialoger mellom forfatterne og de personene som tekstene handler om. Profilintervjuene og reise- og rittreportasjene er dessuten omtalt på magasinets forsider, noe som viser at de viktige fra magasinet sin side.

Profilintervjuene er samtaler med sentrale profiler, de lovende utøvere eller personer som har et tydelig engasjement i terrengsykkelverden. De inneholder intervjuer med både kvinner og menn.

Reise- og rittreportasjene tar for seg hvor det er mulig å reise på terrengsykkelturer og dekker også en del terrengsykkelritt. Disse reportasjene handler både om kvinner og menn. Tekstene er viet mye plass i magasinene, og fokuset i dem er på turopplevelser, terrengsykkeldestinasjoner og terrengsykkelritt.

Både profilintervjuene og reise- og rittreportasjene er kategorier som jeg også undersøkte kvantitativ, og dette er et godt utgangspunkt for å kunne se dem i sammenheng og hvorvidt de bidrar til å forsterke kjønnsuttrykkene eller det motsatte.

5.3.2 Analysemåte

I en kvalitativ innholdsanalyse starter analyseprosessen allerede i datainnsamlingsfasen (Widerberg & Bolstad, 2001). Dette handler om at analysen av tekstene ikke er noe jeg gjorde i en analysefase, men noe som var med meg gjennom hele prosjektet (Widerberg & Bolstad, 2001). I arbeidet med å velge ut hva som skulle være data, gjorde jeg kontinuerlige vurderinger av hvilke tekstuttrykk som kunne være relevant for mine kvalitative problemstillinger gjennom en systematisk gjennomgang av de utvalgte tekstene (Grønmo, 2016). Identifiseringsarbeidet knyttet til kjønnsrelasjoner og kjønnsmakt var preget av mine teoretiske forståelsesrammer av kjønn, hegemonisk maskulinitet og andregjøring av kvinner,

og hvilke betydninger av kjønn som kom til uttrykk med dette som utgangspunkt. Det var likevel viktig å analysere og forstå tekstene i lys av den konteksten de var skapt i. Dette gjorde at jeg hadde fokus på både hva tekstene eksplisitt fortalte, så vel som konteksten de var en del av. I denne sammenheng var jeg hele tiden bevisst på at betydninger av kjønn ikke er noe som direkte uttrykkes, men noe som må analyseres frem med utgangspunkt i teoretiske forståelser av kjønn. Dette betyr utfra min teoretiske referanseramme, at jeg har identifisert hvilke kjønnsrelasjoner og kjønnsnormer som fremkommer i tekstene og hva de uttrykker om hegemonisk maskulinitet og andregjøring av kvinner. Denne identifiserings og kategorisering prosessen resulterte i et stort datamateriale. For å identifisere og kategorisere relevant innhold, har jeg jobbet meg gjennom mine utvalgte tekster flere ganger. Først leste jeg tekstene i sin helhet, så gikk jeg inn og så hva de ulike tekstene formidlet rundt kjønn, for å til slutt trekke ut hva de formidler rundt hegemonisk maskulinitet og andregjøring av kvinner.

5.3.3 Troverdighet og refleksivitet

Det er flere forhold som påvirker kvaliteten i kvalitative analyser og Markula and Silk (2011) trekker frem fire forhold som kan ha betydning: troverdighet, pålitelighet, transparens, og forskerrefleksivitet. Troverdigheten i datamateriale vil blant annet være avhengig av hvordan datainnsamlingen er gjort, og hvordan forskeren klarer å redegjøre for leseren at funnene er troverdige og konsistente. Kvalitative analyser er basert på tolkninger, og både utvelgelsen av tekster og tolkningen av disse, er preget av forskerens forutsetninger og analyseperspektiv (Widerberg & Bolstad, 2001). Jeg har i min metodiske gjennomgang gjort rede for hvilke kriterier og avgrensinger som ligger til grunn for utvelgelsen av tekster samt mitt analyseperspektiv, noe som bidrar til å øke troverdigheten til datamaterialet. For å sikre god troverdighet har jeg med andre ord forsøkt å beskrive hva jeg har gjort, så tydelig som mulig, og slik også skape transparens i mine valg (Thagaard, 2018).

Påliteligheten bygges opp ved å skape muligheten for at andre kan forstå og gjennomgå forskningsprosessene som er gjort. Det handler altså om at jeg som forsker dokumenterer de prosedyrene som er benyttet i utforskningen, og viser logikken bak funnene og konklusjonene, slik at prosessen kan gås igjennom og godkjennes av andre (Markula & Silk, 2011). Ved å beskrive og gjøre rede for de metodene jeg har benyttet, og begrunnelsen for mine valg, så konkret som mulig, har jeg forsøkt å øke oppgavens pålitelighet, slik at andre enn meg har mulighet for å kunne gjøre noe tilsvarende. Ved å være åpen om at jeg som

forsker vil ha innvirkning på det som skal undersøkes, kan dette være med på å skape en større troverdighet, transparens og pålitelighet (Thagaard, 2018). Dette fører meg også over på det fjerde forholdet som Markula and Silk (2011) trekker frem som viktig for å sikre kvalitet i kvalitativ forskning, og det er forskerrefleksivitet.

Forskerrefleksivitet omhandler at en reflekterer rundt sin egen rolle i prosjektet og hvordan denne rollen påvirker funnene. En kvalitativ analyse vil alltid bære preg av mine tolkninger av tekstene. Analysen vil således være et resultat av møtet mellom tekstene og min forforståelse og mine forutsetninger (Aase & Fossåskaret, 2014) Jeg har et nært og bevisst forhold til de problemstillingene jeg undersøker gjennom min kvalitative analyse. Dette fordi jeg er terrengsyklist og har lest magasinet 'Terrengsykkel' gjennom flere år. Gjennom denne lesingen vokste det, som tidligere nevnt, frem en følelse at vi damer var mindre omtalt enn menn. I prosessen med å finne ut hva jeg skulle skrive master om, vokste det frem en lyst til å undersøke om dette bare var en følelse eller om det hadde noe rot i virkeligheten. Dette viser også at jeg har hatt god kjennskap til magasinene fra før, men aldri forholdt meg til dem i et forskningsperspektiv før jeg begav meg ut på min master. Ved selv å være oppriktig interessert, og samtidig drive med terrengsykling selv, gav dette et godt utgangspunkt til å forstå hva tekstene i magasinet handler om, men det kan også ha gjort at jeg tidvis har vært for nært inn på stoffet. Samtidig vil jeg påstå at ved å ha et nært forhold til det som skal undersøkes, vil jeg lettere gripe fatt i en del nyanser som en utenforstående ikke hadde hatt forutsetningen for å få med seg.

Hastrup (1991) trekker frem at det er viktig å ha en analytisk distanse i alt vitenskapelig arbeid, og at det kan være vanskelig å oppnå denne distansen hvor man i tilfeller forsker på fenomener som man er engasjert i. Samtidig argumenterer Guneriussen (1996) for at det kan være svært problematisk å forstå fremmede fenomener som forsker. I denne sammenheng har jeg vært oppmerksom på min egen status i feltet, og gjort rede for mine forforståelser i tolkningsprosessen, og derfor vil det være opp til leseren om jeg gjennom mine prosedyrer og i dialog med mitt teoretiske blikk, har vist tilstrekkelig analytisk distanse i min dataproduksjon. Jeg mener i tråd med Widerberg and Bolstad (2001) at man som et menneske med en intensjonell bevissthet ikke kan unngå å gjøre kontekstuelle og posisjonelle tolkninger. Dette betyr at også forskere som kommer inn i et nytt felt, vil møte det nye og ukjente med sine egne kontekstuelle forforståelser, og derfor ikke slipper unna posisjonelle og

kontekstuelle tolkninger (Aase & Fossåskaret, 2014). Med andre ord vil mine opplevelser og erfaringer med terrengsykling både gi tilgang til noen former for innsikt, men også stenge for noen andre former. Det betyr at all kunnskap er posisjonell og mitt utgangspunkt i denne sammenheng har derfor vært å redegjøre for mine valg gjennom hele forskningsprosessen, og de forutsetninger disse bygger på. På denne måten har jeg prøvd å gjøre prosessen så transparent som mulig (Aase & Fossåskaret 2014).

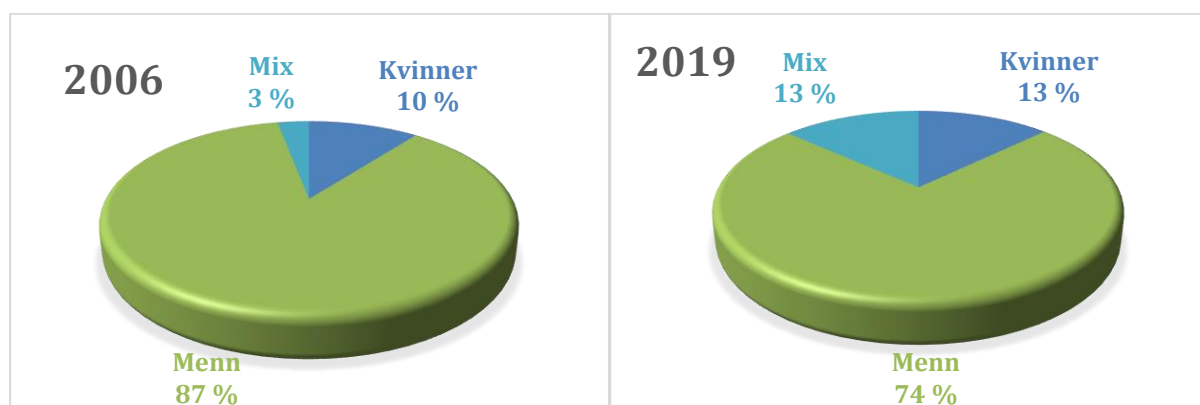
6 Kvantitativ analyse: Kjønnfordeling i bilder og blant bidragsytere

I dette kapitlet vil jeg fremstille resultat fra den kvantitative analysen. Denne delen vil vise kjønnfordelingen i bilder og blant bidragsytere i magasinet både for hver årgang, og når det gjelder forskjeller mellom de to årgangene. Jeg vil først presentere fordelinger knyttet til kjønn i antall bilder og kjønnsrepresentasjoner for hele magasinet. Så vil jeg presentere kjønnfordelinger i bilder knyttet til ulike reportasjer og stofftyper. Deretter presenteres kjønnfordelingen knyttet til tekstforfattere, fotografer/illustratører og utstyrstestere, som jeg samlet sett kaller bidragsytere.

Jeg har valgt å fremstille resultatene med sektordiagrammer for alle kategoriene, og med resultatene i prosenter.

6.1 Kjønnfordelinger i bilder og endring over tid

Den første fremstillingen viser fordelingen av kvinner og menn i bildene, samt i de bildene som inneholder både kvinner og menn (mix) og for begge årganger (2006 & 2019).

Figur 1: Prosentvis kjønnfordeling i bilder for alle magasinene fra 2006 (n=268), og fra 2019 (n=570).

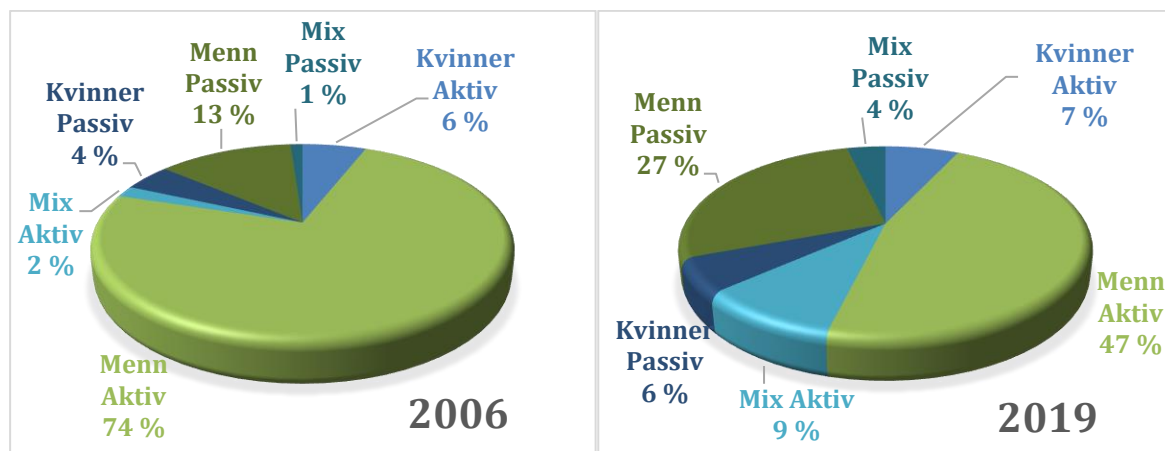
For 2006 ser vi at 87% av bildene er av menn, 10% er av kvinner og 3% er bilder av både kvinner og menn (mix). For 2019 ser vi en endring med en større andel kvinner, og at det er kategorien mix som øker mest fra 3% i 2006 til 13% i 2019.

Figurene viser en stor overvekt av menn for begge årgangene, selv om resultatene viser at mannsdominansen er litt synkende fra 2006 til 2019. Dette kan tyde på at kjønnslikestilling har hatt lite fokus i redaksjonene. Den største endringen som skjer er i bilder av både kvinner

og menn (mix). Resultatene tyder på at fordelingen av kjønn er i tråd med funn i andre sportsmedier, at det er menn som i stor grad dominerer (Bruce, Hovden, and Markula (2010), (Lippe, 1998); Lippe (2010); (Lippe & Hognestad, 2014). Dette er også i tråd med Horgen (2014) norske undersøkelse av friluftslivmedier, som viste at menn ble avbildet langt oftere enn kvinner (72% versus 28%), og at mannsdominansen var ekstra fremtredende, gjerne opp mot 90% menn, i spesialmagasiner knyttet til friluftsliv. Også S. M. Huybers-Withers and Livingston (2010) fant i sine undersøkelser fra Nord Amerika at det er stor overvekt av menn, noe som kan gi et inntrykk av at terrengsykling først og fremst er en idrett for menn. I det følgende vil jeg se mer på hvordan kvinner, menn og mix fremstilles på disse bildene.

6.2 Kjønnfordeling og kjønnsrepresentasjoner i aktiv og passiv fremstilling, og endring over tid

Med aktiv fremstilling mener jeg i denne sammenheng bilder hvor individet/ene er i en terrengsykkelaktivitet eller i en terrengsykkelkontekst. Det vil si at de sykler eller fremstilles i en aktiv sykkelkontekst. Passiv fremstilling handler om bilder hvor individet/ene er avbildet passive og/eller i en ikke sportslig kontekst.

Figur 2: Prosentvis kjønnfordeling i aktiv og passiv fremstilling fra 2006 (n=268), og 2019 (n=570)

Fra resultatene over, ser vi at det i 2006 er en klar overvekt i fremstillingen av aktive menn, som utgjør 74%, og kun 13% blir fremstilt passiv. Det vil si at forholdstallet i fremstillingen mellom aktiv og passiv fremstilling for menn er 15% passiv, og 85% aktiv. I 2006 utgjør kvinneandelen i magasinene kun 10%, og forhåndstallet mellom aktiv og passiv fremstilling er at 60% er aktive, og 40% er passiv. Bildene viser stor mannsdominas og i tillegg er det

mennene som klart blir fremstilt som mest aktive. Kvinner har liten plass, og blir i tillegg fremstilt mer passivt.

For 2019 ser vi en klar endring når det kommer til fremstillingen av menn i magasinene. Fra at den aktive fremstillingen utgjorde 74% i 2006, utgjør den i 2019 47%. Det vil si at forholdstallet mellom aktiv og passiv fremstilling for menn, går fra 85% til 63%. Noe som viser at uttrykket for menn er blitt mer passivt. For kvinnene er forholdstallet fra 2006 til 2019 relativt likt, hvor ca 54% blir fremstilt aktiv, og 46% blir fremstilt passiv. Så trenden også for damene er at de blir fremstilt litt mer passive. Selv om den generelle trenden fra 2006 til 2019 er at fremstillingen blir mer passiv, øker den aktive fremstillingen i mix kategorien. Fra kun å utgjøre 2% i 2006, er den i 2019 på 9%. Da Horgen (2014) undersøkte aktiv og passiv fremstilling i magasinet 'Fri Fylt' i 2010, fant han noe av det samme, men han hadde ikke med kategorien mix, noe som kan gjøre at tallene ikke helt er sammenliknbare. Jeg finner heller ingen andre undersøkelser som ser på fremstillinger i spesialmedier rettet mot friluftsliv og terrengsykling som har valgt å ta med en kategori hvor både kvinner og menn fremstilles sammen. S. M. Huybers-Withers and Livingston (2010) finner at det er flest menn som fremstilles i terrengsykkelmagasiner, men de gjør heller ikke rede for kategorien mix. Endringen som skjer mot en mer passiv fremstilling i bildene for 2019 skal bli interessant å ha med seg i den kvalitative analysen, for å se om dette uttrykket kan spores i endringer av kjønnsrepresentasjoner i tekstene.

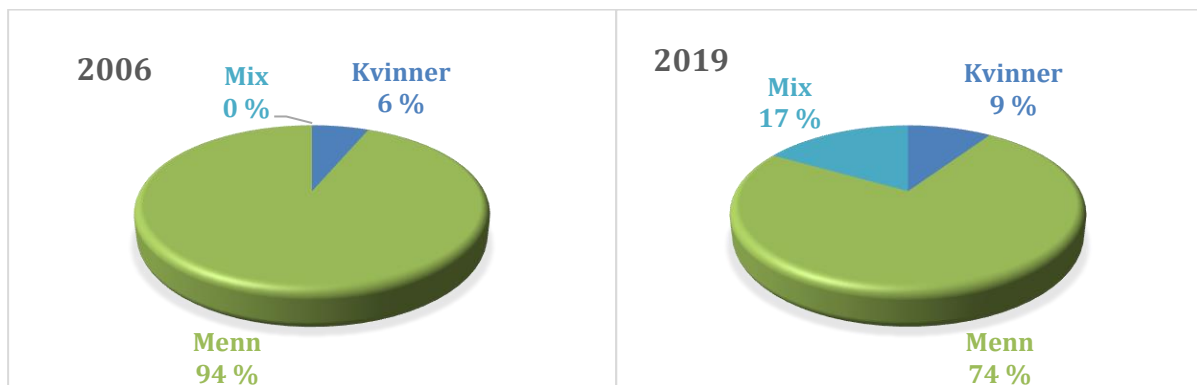
6.3 Kjønnfordeling i bilder knyttet til ulike teksttyper

Jeg vil her presentere kjønnfordelingen i bilder for de ulike type tekster i magasinene. De teksttypene er reise- og ritt reportasjer, profilintervju, utstyrsreportasjer, faste spalter og reklame. Jeg presenterer først funnene fra 2006 og 2019, og ser så på endringer knyttet til de ulike årgangen. De teksttypene som er gitt mye plass i magasinene er reise- og ritt reportasjer, profilintervju og utstyrsreportasjer, og de som er korte og som får mindre plass er faste spalter og reklame.

6.3.1 Reise- og rittreportasjer (2006 og 2019)

Reise- og rittreportasjer er blant de teksttypene om får mest plass i magasinene, og her er det ofte mange og store bilder. Disse tekstene omhandler turer til ulike terrengsykkeldestinasjoner

i både inn- og utland og reportasjer fra sykkelritt. Under følger resultatet av fordelingen av kjønn i bilder for disse tekstene:

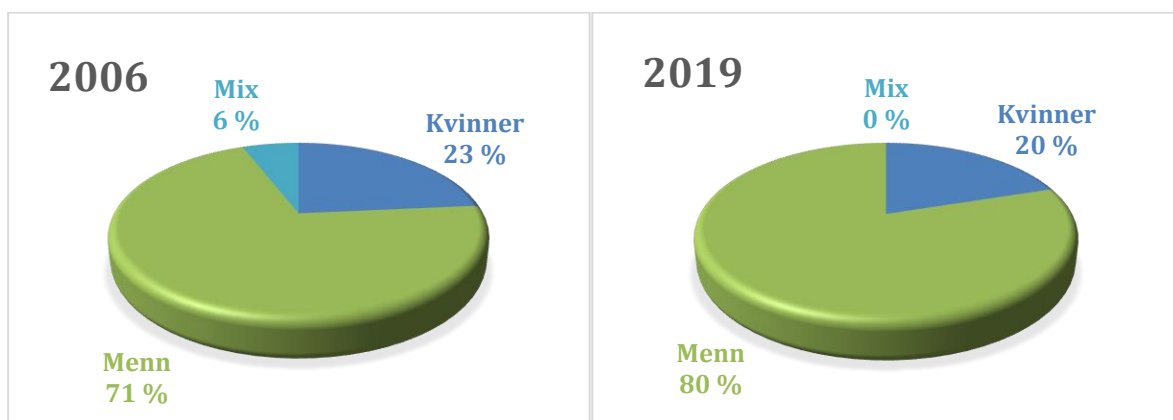

Figur 3: Prosentvis kjønnsfordeling i bilder for reiser- og rittreportasjer for 2006 (n=63) og for 2019 (n=192).

Både i 2006, og 2019 ser vi en stor overvekt av menn i bildene i disse teksttypene. Fra 2006 og til 2019, har kvinneandelen har økt litt, men der vi ser den største endringen er i fremstillingen av kvinner og menn sammen (mix). Her har det gått fra 0% i 2006, til 17% i 2019. Slik sett har bilder av kvinner blitt mer inkludert, noe som kan tyde på at kvinnene har fått noe mer plass i magasinene. Men med tanke på at det er kategorien mix som har økt mest, viser det også at i liten grad mennene har blitt avbildet mindre. Dette kan tyde på at kvinnene får være mer med i disse reportasjene, men at de avbildes mest sammen med mennene.

6.3.2 Profilintervju (2006 og 2019)

Profilintervjuene omhandler oftest en kjent profil, et ungt talent eller en person med et spesielt engasjement for terrengsykling. Under følger resultatet for kjønnsfordelingen i bilder for disse teksttypene:

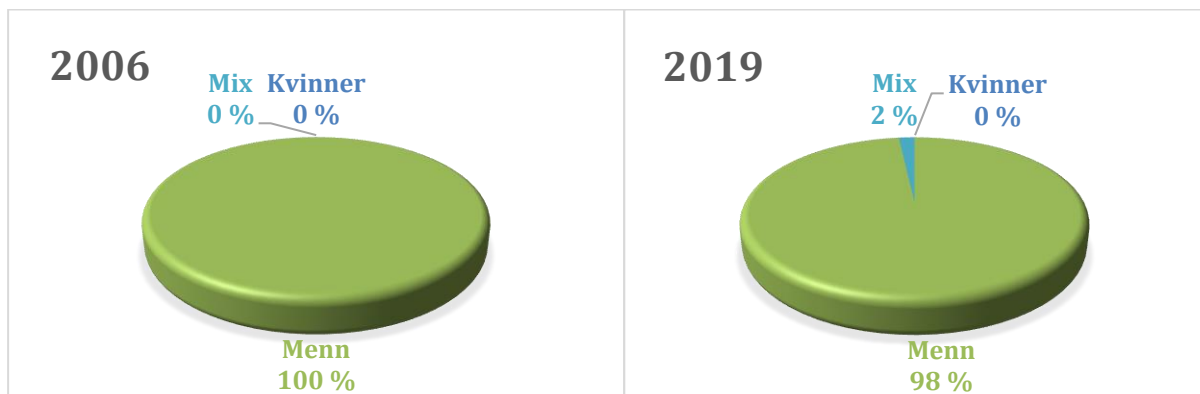

Figur 4: Prosentvis kjønnsfordeling i bilder for profilintervjuer for 2006 (n=17), og for 2019 (n=40)

For både 2006 og 2019 er det overvekt av menn i bildene, og andelen menn øker fra 2006 til 2019. Den kategorien som minsker er mix, og er ikke å finne i 2019. Kvinneandelen er nokså lik for begge årganger, som kan tyde på at det har skjedd lite endring. Dette kan tyde på at det er menn som fremstilles som de viktige profilene i sporten.

6.3.3 Utstysreportasjer (2006 og 2019)

Ustysreportasjene er sammen med profilintervjuene og reise- og rittreportasjene det som er viet mest plass i magasinene. Her er det fokus på å teste forskjellig terrengsykkelutstyr. Under følger resultatet av kjønnsfordeling i bilder for disse teksttypene:

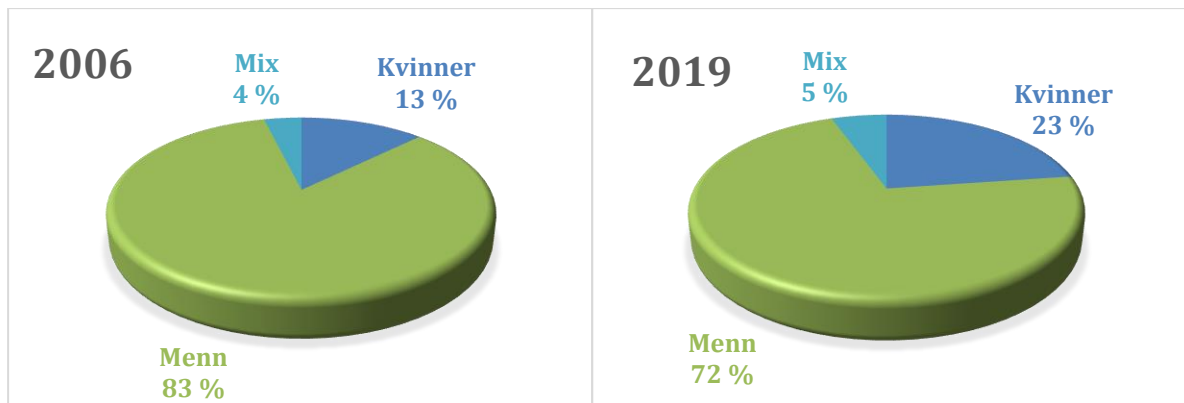

Figur 5: Prosentvis kjønnsfordeling i bilder for utstysreportasjer fra 2006 (n=21), og 2019 (n=56)

Fra denne type tekster ser vi at det nesten bare er menn som fremstilles på bildene. Det forekommer så vidt at kvinner og menn (mix) fremstilles sammen i 2019, men det fremkommer ingen bilder hvor det kun er kvinner i disse reportasjene. Det kan tolkes som en fullstendig usynliggjøring av kvinner (Hovden & Von Der Lippe, 2017). Dette samsvarer også dette med S. M. Huybers-Withers and Livingston (2010) sine funn, fra deres studie av utstysfokuserede terrengsykkelmagasin i Nord Amerika.

6.3.4 Faste spalter (2006 og 2019)

Faste spalter omhandler kortere artikler, som går igjen fra nummer til nummer. Det er stort sett de samme faste spaltene i både 2006 og i 2019. Under følger resultatene i denne kategorien:

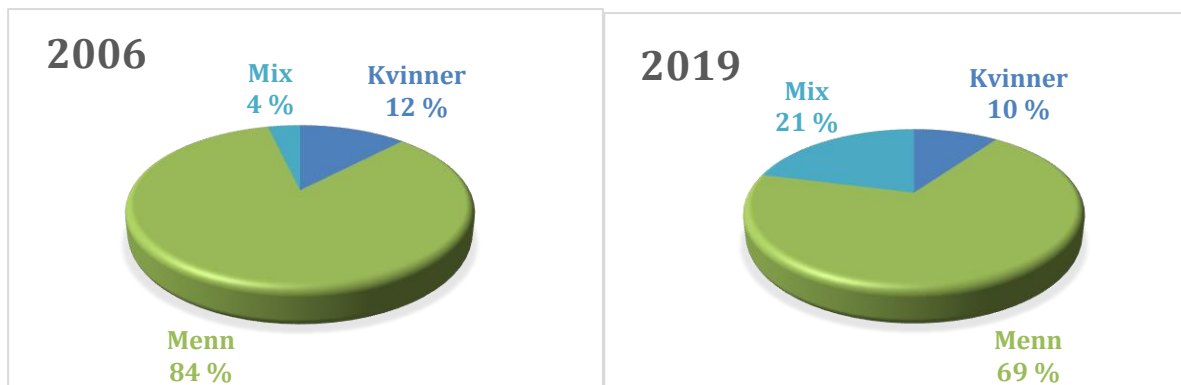

Figur 6: Prosentvis kjønnsfordeling i bilder for faste spalter fra 2006 (n=79), og for 2019 (n=145)

Både for 2006, og 2019 er det en klar overvekt av menn i bildene i disse teksttypene. Men i 2019 ser vi en tydelig endring i at kvinneandelen har økt med ti prosent. Dette kan tyde på at i disse teksttypene er det blitt mer plass for kvinner. Når det gjelder kategorien hvor kvinner og menn framstilles sammen (mix), ser vi nesten ingen endring.

6.3.5 Reklame/annonser (2006 og 2019)

I denne kategorien har jeg undersøkt fordelingen av kjønn i bilder i reklamer og annonser i magasinene.

Figur 7: Prosentvis kjønnsfordeling i bilder i reklamer/annonser fra 2006 (n=82), og for 2019 (n=152)

For både 2006 og 2019 er det klar overvekt av menn i bildene. Kvinneandelen går litt ned fra 2006 til 2019, men på samme tid har kvinnene fått mer plass i kategorien mix, da denne kategorien har blitt klart større. Dette kan tyde på at det er blitt mer vanlig å fremstille kvinner og menn sammen på bilder i reklamer og annonser i 2019, noe som kan være en gjenspeiling av at det er flere kvinner i terrengsykkelsporten i 2019 (McCormack, 2017).

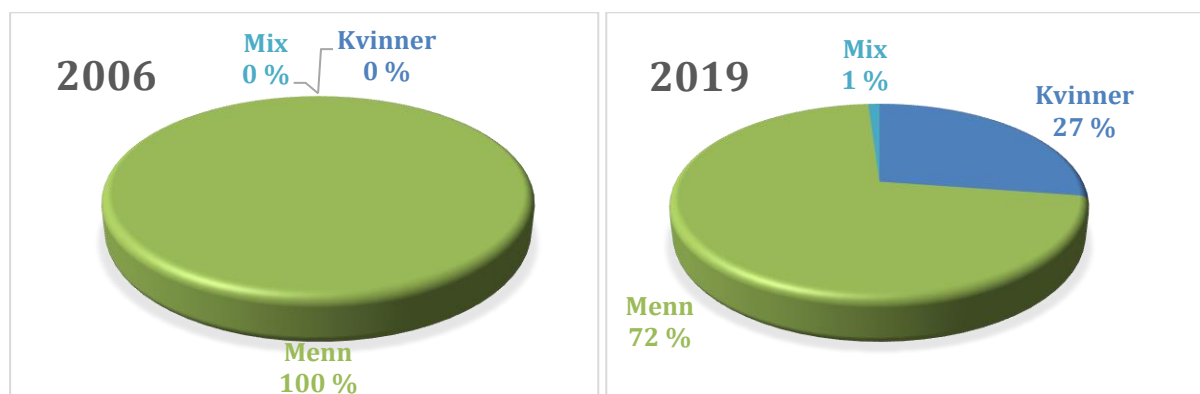
6.4 Kjønnsfordeling blant bidragsytere og endringer over tid

Med bidragsytere mener jeg i denne sammenheng tekstforfattere/skribenter, fotografer/illustratører og utstyrstestere. Jeg kan også opplyse at i redaksjonen for 2006 var det kun menn, og i redaksjonen i 2019, var det tre menn og en kvinne.

6.4.1 Tekstforfattere/skribenter (2006 og 2019)

Tekstforfattere/skribenter brukes i denne sammenheng om de som har skrevet alt det vi finner av tekst i magasinene. Dette omfatter både de som sitter i redaksjonen og bruk av freelancere.

Under følger resultatene for dette:

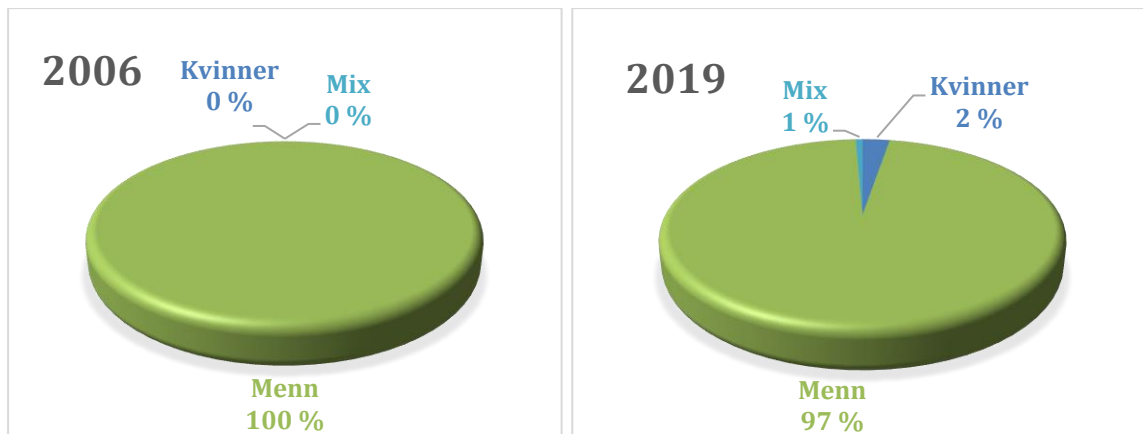
Figur 8: Prosentvis kjønnsfordeling av tekstforfattere/skribenter i 2006 (n=66), og i 2019 (n=95).

Resultatene viser at i 2006, er det kun er menn som er skribenter i magasinene. Fra 2019 ser vi at det er 72% menn, 27% kvinner og 1% fra begge kjønn. Dette tyder på en markert endring, mot større kvinneandelen. Dette viser likevel ikke hvem som skriver hva. Mitt inntrykk i gjennomgangen av magasinene er at det er de mannlige tekstforfatterne som skriver de lange artiklene som omhandler blant annet reise- og rittreportasjer, og utstyrsreportasjer, og kvinnene skriver de faste spaltene, som oftest er kortere, men dette er ikke systematisk undersøkt og tallfestet.

6.4.2 Fotografer/illustratører (2006 og 2019)

I denne kategorien undersøker jeg kjønnsfordelingen på de som har tatt bildene eller laget illustrasjonene i magasinene. Under følger resultatene for dette:

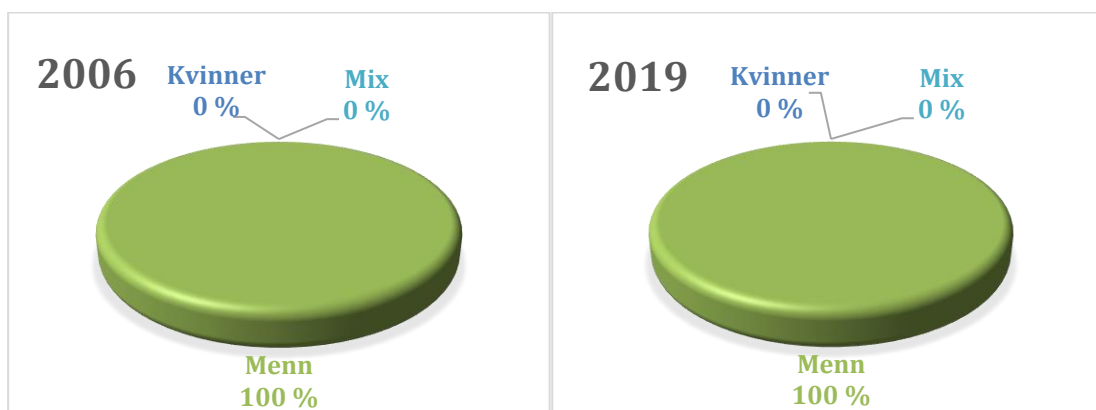

Figur 9: Prosentvis kjønnsfordeling av fotografer/illustratører fra 2006 (n=108) og fra 2019 (n=151)

Den prosentvise kjønnsfordelingen viser her at det er 100% menn, og ingen kvinner eller samproduksjon av kvinner og menn fra 2006. I 2019 er mannsdominansen nesten like stor med 97% menn. Dette betyr at det stort sett er menn som får jobb for å ta bilder og illustrere i magasinene. I denne sammenheng, utfra tidligere forskning, er det nærliggende å spørre om dette kan være en grunn til at det er flest menn avbildet i magasinene (Horgen, 2014; S. M. Huybers-Withers & Livingston, 2010).

6.4.3 Utstyrstestere (2006 og 2019)

Utstyrstestere er de som tester ut forskjellige typer utstyr. Disse testene er viet stor plass i magasinene. Kjønnsfordelingen av testerne i 2006 og 2019 viste følgende resultat:

Figur 10: Prosentvis kjønnsfordeling av utstyrstestere for 2006 (n=13), og for 2019 (n=32)

Vi ser at det finns ingen kvinnelige testere verken i 2006 eller 2019. Her er mannsdominansen total og det signaliserer at dette er en rolle som ikke passer for kvinner. Dette samsvarer også i

stor grad med hva S. M. Huybers-Withers and Livingston (2010) fant i sine undersøkelser av et terrengsykkelmagasin i Nord Amerika.

6.5 Oppsummering

Denne innholdsanalysen viser tallenes tale knyttet til bilder og bidragsytere i magasinet Terrengsykkel fra 2006 og 2019 årgangene. Tendensen viser en sterk og oftest en nesten fullstendig mannsdominans knyttet både til de som er fremstilt på bildene og blant de som produserer bildene og tekstene. Den største endring er i mix kategorien, og viser klare forskjeller fra 2006 til 2019, men helhetsbildet er likevel dominans av menn i alle kategorier.

Hvordan kjønn blir fremstilt i aktiv og passiv fremstilling endrer seg en del mellom 2006 og 2019. Fra å være en tydelig overvekt av aktive menn i 2006, øker kategorien passive menn mye til 2019. For kvinnene er fremstillingen nokså lik i begge årgangene. Det er i kategorien mix at vi ser en tydelig økning i aktiv fremstilling fra 2006 til 2019. Dette kan tyde på at kjønnsrepresentasjonen i magasinene er i utvikling, noe som er interessant å ha med seg til mine kvalitative analyser, og se om det kommer frem noen endringer i kjønnsrepresentasjonene i tekstene.

Videre for de ulike kategoriene jeg har undersøkt, er det stor variasjon i hvorvidt vi finner endringer fra 2006 til 2019. Den største endringen i kjønnsrepresentasjoner er at kvinneandelen øker i faste spalter og tekstforfattere. Dette kan tyde på at det har effekt å få inn kvinnelige tekstforfattere, og at dette kan være med på å gjøre kvinner mer synlig i magasinene. For kategorien mix, ser vi en klar økning i reise- og rittreportasjene og i reklamene/annonsene. Dette betyr at kvinner blir mer synlige selv om de fremstilles i reportasjer med menn. For kategoriene profilintervju, utstyrsreportasjer, fotografer/illustratører og utstyrstestere ser vi liten eller ingen endring i kjønnsrepresentasjoner.

Den generelle tendensen fra 2006 og til 2019 er at kvinneandelen øker litt, men det er hovedsakelig i kategorien mix at man ser en klar endring. I noen kategorier får kvinnene mer plass, men helhetsbildet er stor og ofte nesten total mannsdominans. Man får derfor et inntrykk av at terrengsykling i stor grad er en sport av og for menn. Dette samsvarer også med hva både S. M. Huybers-Withers and Livingston (2010) og Horgen (2014) finner i sine undersøkelser av friluftslivsmedier. Dette kan også i tråd med Horgen (2014) bety at

terrengsykling ser ut til å kunne kalles en 'sosialiserende bevissthetsindustri' og det betyr at sterk mannsdominans gir inntrykk av at magasinet 'Terrengsykkel' i stor grad er et magasin av og for menn. Men det skal bli spennende å se hvilke betydninger av kjønn som tekstene uttrykker, noe jeg i det videre vil diskutere i mine kvalitative analyser.

7 Kvalitativ tekstanalyser: representasjoner av kjønn og endringer over tid i magasinet 'Terrengsykkel'

I dette kapitlet vil jeg belyse hvordan kvinner og menn blir omtalt i ulike type tekster fra årgangene 2006 og 2019. De teksttypene som er valgt ut er: profilintervju og reise- og ritt reportasjer. Teksttypene vil bli analysert hver for seg, og i tillegg vil jeg identifisere hvordan kjønnsrepresentasjonene endres fra 2006 årgangene til 2019 årgangene. Jeg vil tolke og analysere tekstene i lys av mitt teoretiske perspektiv og tidligere forskning. Jeg starter med profilintervjuene.

7.1 Representasjoner av kjønn i profilintervjuer

I begge årgangene har jeg analysert samtlige profilintervjuer, og alle har mannlige skribenter og fotografer. Før jeg går nærmere inn i innholdsanalysene, vil jeg først gi oversikt over noen kjennetegn ved intervjupersonene. Det er intervjuene av følgende elleve profiler som skaper grunnlaget for min analyse.

7.1.1 Kjennetegn ved intervjuede profiler

2006:	Prestasjonsnivå	Gren	Alder
Geir	Norgeseliten	Turritt/Cross-country	39
Anita	Nordiskmester	Downhill	28
Trond	Verdenseliten	Dirt jumping	24
Anders	Norgeseliten	Rundbane/Cross-country	18
2019:			
Arild	Rekreasjonsutøver	Rekreasjon	52
Brett	Verdenseliten	Freeride	47

Petter	Verdenseliten	Rundbane/Cross-country	22
Helene	Norgeseliten	Rundbane/Cross-country	18
Ola	Norgeseliten	Rundbane/Cross-country	20
Marit	Verdenseliten	Rundbane/Cross-country	23
Erik	Verdenseliten	Rundbane/Cross-country	23

Figur 11: Oversikt over intervjuede profiler i magasinet 'Terrengsykkel' fra 2006 og 2019

Figuren over viser profilene som er intervjuet i 2006 og 2019, og dette er personer som er eller som har vært i norgeseliten eller verdenseliten i en av grenene i terrengsykling, kun med et unntak. Unntaket er eldstemann i gruppen som er med på grunn av sitt store engasjement for å tilrettelegge for rekreasjonssykling. Den oppgitte alderen på profilene i figuren over, er den de hadde på tidspunktet de ble intervjuet. I det følgende vil jeg undersøke hva som kommer frem av representasjoner av kjønn i disse intervjuene.

7.1.2 Hegemonisk maskulinitet som utøvernorm.

I intervjuene med de mannlige utøverne er hovedfokuset på hva de har oppnådd, og hvilken vei de har gått for å få dette til. Det er fokus på prestasjoner, og hva som skaper grunnlaget for disse. I 2006 årgangen uttrykkes dette blant annet slik:

«Trailmester Trond. På noen jordvoller i utkanten av hovedstaden, har han øvd opp ferdigheter i verdensklasse.» (TS -03/06)

«Unge Anders overtok sykkeltrøya i nasjonalfargene etter å ha sust forbi veteranene til kongepokal og NM-tittel. Nå trækker 18-åringen mot proffkarriere.» (TS -04/06)

Disse sitatene tyder på at man må legge inn en stor innsats for å prestere, og at en må gripe sjansen når den byr seg. Dette er et uttrykk for hvordan den ønskede holdningen skal være, for å bli god. Intervjuene med de mannlige utøverne gir også et inntrykk av at det er uendelige muligheter og frihet for dem for å kunne realisere seg selv uten noen begrensinger. Det uttrykkes både av en utøver selv og en av forfatterne:

«Det er helt utrolig det liv jeg lever nå. Bare reiser rundt og sykler hele tiden. Kjører noen konkurranser og filmer og gjør foto-shoots.» (TS -03/06)

«Det er fort gjort å glemme at Trond selv er å regne som veteran i en alder av 24år..(...). Friukene i april bodde han nærmest på jordhoppene på Gaustad sammen med Niels og Andreas. På et jorde som ligger brakk, vokste det fram en mini sykkelpark, og et miljø som sammen pushet ferdighetene rett til værs.» (TS -03/06)

Dette beskriver hvordan de mannlige utøverne trener og utfolder seg i sporten både gjennom hva de presterer og hvordan de trener for å prestere. Dette kan tolkes å representere en slags ideell standard, som gir utrykk for flere hegemonisk maskuline egenskaper som fysisk styrke, aggressivitet og vinnervilje (Connell 2005). Så selv om terrengsykling er en relativt ny idrett, er det tydelig at de dominerende hegemonisk maskuline normene også er til stede her som i mer tradisjonelle konkurranseidretter (Eassom, 2003; Lippe, 1997; Sisjord, 2009). En av forfatterne eksemplifiserte det slik:

«Det er fullt lovlig å ha gått glipp av den høyreiste muskelbunten fra Nes på Romerike, som de siste åra har markert seg som et lokomotiv (...). I så fall har du ikke hørt et ord om massiv styrke, drepende utgangstempo og et oppsiktsvekkende fravær av taktisk kjøring.» (TS -01/06)

«Det går mange historier om Geir. De fleste handler om en mann som biter tenna sammen og aldri gir seg.» (TS -01/06)

Dette kan tolkes som at hegemonisk maskuline egenskaper er en forutsetning for å prestere i terrengsykling, og at det er lite rom for feminine egenskaper og andre former for maskulinitet (Connell, 2005; Messner & Sabo, 1990). I 2019 årgangen finner vi lignende uttrykksformer. Her fremheves risikovilje og heltemot, beskrevet av forfatterne slik:

«Risikoen er høy, når utøverne sykler ned løyper som dels kunne vært brukt som utforløyper, på enklere sykler og med mindre beskyttelse.» (TS -06/19)

«Det er åpenbart at Brett ikke gjør noe halvveis, han elsker fart enten det er på sykkel, på brett, eller bak rattet på sin massive Toyota Tundra V8 med AC/DC på full vreng.» (TS -02/19)

Dette kan tyde på at hegemonisk maskuline egenskaper er standard og norm i terrengsykling også i 2019. Fokuset ligger fortsatt på egenskaper som vinnervilje, risiko, besluttsomhet og mot (Connell, 2005). En av forfatterne uttrykker blant annet hvordan noen av de mannlige utøverne har hatt definisjonsmakten og viser hvilke markører som danner status og standard i terrengsykling (Eassom, 2003; Horgen, 2014). Dette kommer til uttrykk slik:

«Tippie tar på seg en gammel afro-parykk han har funnet i boden, og gjør en signaturposering med et stort glis. Parykken er en historisk gjenstand som har vært med på å definere freeridersykling, eller den formen for stisykling vi driver med i dag om du vil.» (TS -02/19)

«(...) – de tre kompisene drev nybrottsarbeid og nøt godt av statusen som pionerer i en sport som var i ferd med å ta helt av på verdensbasis.» (TS -02/19)

Som Eassom (2003) påpeker er det pionerne i terrengsykkelsporten som har makt til å definere hva som skal kjennetegne identiteten til en terrengsyklist, og som profilintervjuene viser er det menn om blir ansett som pionerer og trendsettere. Videre uttrykker de mannlige utøverne at drivkraften for terrengsykling oftest er knyttet til frihet, lek, risiko og action. Noe som blant annet blir beskrevet slik:

«I en actionsportverden fylt med sponsorer som pusher, skarpe albuer, dårlige holdninger og skamløs selvpromotering, representerer – og representerte Tippie, en litt annen karakter. Han minner oss om at terrengsykling kommer fra et veldig basalt instinkt, å ha det moro.» (TS -02/19)

«Hva er det som er så gøy med å sykle? – Alle actionsportsutøvere opplever det samme i sine aktiviteter. Du føler mestring, samtidig som du ligger nærme grensa for hva du faktisk klarer. Da er du i flytsonen.» (TS -03/06)

Dette viser at også i denne aktiviteten som i andre livsstilidretter, er glede, mestring, moro og lek grunnleggende motiv for utøver i sporten (Eassom, 2003; Langseth, 2012; Sisjord, 2009; Skår et al., 2008).

I 2019 ser vi også en mulighet for at det åpnes opp for utøvere som vektlegger andre verdier enn de som kan knyttes direkte til det hegemonisk maskuline. Arild blir trukket frem som en stisyklende politiker, og er et eksempel på at et høyt engasjement for rekreasjonssykling og miljøet, gjør at han blir trukket frem som profil. Forfatteren uttrykker dette slik:

«Han er ikke bare nasjonal talsperson i et parti som fremmer sykling som løsningen på mye av verdens klimaproblemer, han er også ihuga stisyklist.» (TS - 01/19)

Om stilsykling og miljøvern, går dialogen mellom forfatteren og Arild slik:

«- Kan stisykling og miljøvern gå hånd i hånd? – Selvfølgelig. Folk som kommer seg ut i skogen, blir glade i skogen og vil ta vare på den.»

Dette kan tyde på en utvikling mot en større differensiering, hvor rekreasjonssykling også anerkjennes som en del av sporten. Som Connell (2005) påpeker kan miljøbevegelsen utfordre den hegemoniske maskuliniteten gjennom sin ideologi og organiseringsmåte. Men et viktig spørsmål i denne sammenheng er om det også er aksept for nye former for maskulinitet eller mer feminine uttrykksformer, og eventuelt på hvilken måte kommer det frem i intervjuene?

For på samme tid som Arild ser ut til å representere noe nytt, kan intervjuet tolkes som han likevel viderefører noen aspekter av en hegemonisk maskulin norm. Han uttrykker blant annet hva som er viktig for han i slik:

«Jeg sykler så fort jeg kan hele tiden, og så stopper jeg og puster når jeg må. Jeg trigges av å prøve å komme opp bakker, og å kjøre en utforkjøring fort.» (TS - 01/19)

Her ser vi at det også er fokus på å vise seg tøff, sterk og risikovillig i utøvelsen av aktiviteten (Connell, 2005). Dette kan tyde på at også innenfor rekreasjonsutøvelse av terrengsykling, kan hegemonisk maskuline egenskaper se ut å være et slags ideal. Det kan tolkes som at det er

utfordrende å endre uttrykket i en aktivitet, selv om den ikke utøves som konkurranse gren. Men er det også slik at kvinnelige utøvere må være hegemonisk maskuline for å bli sett som seriøse utøvere? Hvilke betydninger av kjønn uttrykkes når kvinnelige utøverne intervjues?

7.1.3 Kvinnelige utøvere: andregjøring gjennom spesielle og doble forventninger

Når de mannlige utøvere blir intervjuet, viser teksten at kroppene deres stort sett blir omtalt som generelle, og kjønnsnøytrale mens i intervju med de kvinnelige utøverne, får kroppene kjønnsmerke, og kan assosieres med noe annet og spesielt (Beauvoir, 2000). Allerede i overskriften i profilintervjuet med den eneste kvinnen i 2006, blir kroppen gjort kjønnnet, og hun blir i overskriften omtalt som 'Kvinnenes ambassadør'. Teksten viser mindre fokus på prestasjoner og hvordan hun trener. Gjennomgående for intervjuet er at fokuset ligger på hvordan det er å være en kvinne som terrengsykler. Dette skaper en forestilling om at det å være kvinne som driver med terrengsykling, er noe spesielt og annerledes enn hva mennene driver med (Eassom, 2003; Sisjord, 2009). Hun får blant annet spørsmål om det er slik at en må tilpasse seg maskuline væremåter for å få innpass og trives i sykkelmiljøet. På forventningen om å være guttejente, svarer hun slik:

«Jeg er så lei av diskusjoner om guttejenter og alt det der. Jeg er jente som sykler downhill. That's it.» (TS -02/06)

Dette kan tyde på at kjønn er noe som klebes til kvinner og de kvinnelige utøverne, og noe kvinnene må forholde seg til forskjell fra menn (Haavind, 1994). Det innebærer at det mannlige generaliseres og usynliggjøres, og kvinnene blir de andre og kjønnete (Beauvoir, 2000; Haavind, 1994). Samtidig kommer det frem at det forventes at kvinnelige terrengsyklister skal være mer maskuline enn jenter flest. Dette gir inntrykk av at kvinnene blir gjort til noe annet fordi de har en annen kropp (Beauvoir, 2000). På samme tid forventes det at de skal tilpasse seg de normene og standardene som er satt av de mannlige utøverne, om de skal bli sett på som seriøse utøvere (Sæther, 2015). I intervjuet med Anita kommer det tydelig frem at for henne er det de maskuline normene som gjelder om hun skal bli en god syklist. Hun sier blant annet:

«Trekker du deg havner du i steinrøysa. Downhill handler mye om mental styrke. Du må stå løpet ut.» (TS -02/06)

Forfatteren uttrykker blant annet:

«Mens andre nøyde seg med noen turer i skauen og ti armhevinger i garasjen, har Anita brukt utallige timer på styrketrening og balansetrening. Anita leker ikke butikk. Hun skal bli sterkere, mer utholdende. Hun skal tåle mer juling. Anita skal bli en bedre syklist.» (TS -02/06)

Dette kan tolkes som at utøverrollen her som i de fleste sterkt mannsdominerte idretter, er implisitt maskulin og derfor normen også for kvinner (Bourdieu & Wacquant, 1992; Hovden, 2000; Lippe, 2010; Lippe & Hognestad, 2014). Det samme uttrykkes av en de kvinnelige utøvere i 2019:

«- Det var meg og ti gutter som var eldre enn meg. Så da var det bare en ting å gjøre da, å bite seg fast.» (TS -05/19)

Når det gjelder 2019 årgangen, ser det i noen tilfeller også ut som kvinnene blir sett på som generelle utøvere på linje med sine mannlige kollegaer. Dette kommer til uttrykk blant annet ved at kvinner og menn inkluderes på lik linje:

«Etter mangeårig og tett samarbeid med Scott i Norge, ville de fleste kanskje ha trodd at dette også ville være naturlig steget for en meritert rytter som Petter. Men med verdensmestere av begge kjønn (...), var budsjettet oppbrukt.» (TS -03/19)

Dette kan tyde på at de kvinnelige utøvere oppfyller utøvernормen på samme måte som menn. Men der kvinnene blir inkludert i den rådende utøvernормen, ser vi samtidig at de ofte blir omtalt som uvanlige og unike kvinner. Om en av de kvinnelige profilene i 2019 uttrykker forfatteren det på denne måten:

«Nå sykler hun i juniorklassen, og sykler fra alle. I ei løype preget av både vårflom og masse nedbør, er Helene i en klasse for seg.» (TS -04/19)

«Ikke bare kan hun skilte med Norgesmestertrøye i rundbane og seier i samtlige av fjorårets Norgescup ritt. Hun er også en av Norges desidert beste juniorer i langrenn, og har intet mindre enn gull på stafett og to individuelle sølvmedaljer

fra årets VM i Lathi å vise til. Per dags dato satser hun på begge grenene.» (TS - 04/19)

På samme tid som Helene blir løftet opp på lik linje med de mannlige utøverne, blir hun også omtalt som noe unikt. Eide (2000) kaller dette fenomenet for 'bidronningseffekten'. Det vil si at når kvinner oppnår en posisjon, som er normal for menn, representerer de et brudd med de rådende forventinger til kvinner og blir med det unntaket som bekrefter regelen om det motsatte (Hovden, 2000). Dette signaliserer at kvinners prestasjoner blir forventet å være lavere enn menns – og de som presterer mer enn forventet blir omtalt som spesielle og unormale (Beauvoir, 2000; Horgen, 2014; Hovden, 2000). De kvinnelige profilene vi møter i intervjuene, uttrykker at de opplever både andre og doble forventinger som utøvere, fordi de er kvinner. Anita beskriver dette blant annet slik:

«Når du sykler med gutter er du i en ideell posisjon. De er ofte flinkere enn deg, og da får du mange utfordringer og blir pusha. Samtidig er du jente, og forventningene er ikke de samme.»

«- Jeg tror kanskje noen jenter føler de må være mer jenteaktig enn hva de egentlig har lyst til.» (TS -02/06)

«- Jenter ringer meg og sier at de er interessert, men de er litt bekymret for å få blå merker og skrubbsår. De vil fortsatt se jentete ut. Men etter et par runder i skauen driter de i skrubbsår og fine legger, og er mer opptatt av neste tur.» (TS - 02/06)

Anita påpeker her at de opplever at de som kvinner også må leve opp til forventningene om å være kvinnelige nok. Samtidig som de må være tøffe og tilpasse seg de dominerende normene, må de også fremstå med assosiasjoner til kvinnelighet, blant annet som pene og mer forsiktige (Moi, 2002). Dette kan tyde på at de opplever at den kjønnete kroppen som situasjon har betydning for hvordan de skal opptre (Beauvoir, 2000). Dette peker på noen doble og ofte motsetningsfulle forventninger til kvinner. Anita antyder både hvordan hun skal være 'nok kvinne' og samtidig leve opp til de dominerende standardene og mestre det samme som de mannlige utøverne (Eide, 2000, 2001; Horgen, 2014; Hovden, 2000).

7.1.4 Betydning av miljø og merarbeid

I intervjuene kommer det videre frem at det kan se ut til at det er andre tilleggskrav i sporten for kvinnelige utøverne. I intervjuet med Anita uttrykker hun at hun er ganske alene som kvinne i downhill miljøet, og det forventes at hun også skal ta ansvar for å få flere kvinner inn i sporten og skape et utviklingsmiljø for jenter. Forfatteren formulerer det slik:

*«Terrensyklist Anita skal bli enda bedre. Men først skal hun lære jenter å sykle.»
(TS -02/06)*

«Men Anita er ikke personen som avfinner seg med situasjonen og lever videre. Å nei da. Hun tok skjeen i egen hånd og sammen med Silje startet hun en egen terrensykkelcamp. Bare for jenter. (TS -02/06)»

Her uttrykkes hvordan det å være kvinne i sporten inkluderer et merarbeid. Dette kan tolkes som en form for andregjøring (Beauvoir, 2000). Anitas begrunnelse for å forsøke å få flere kvinner inn i sporten er i midlertidig til dels en annen:

«Jeg ble lei av å sykle med gutter. Det er kjedelig å være den eneste jenta, alltid.» (TS -02/06)

Det uttrykkes her et ønske om å få flere kvinner med, fordi det kan se ut til at det mangler et miljø for kvinnene i sporten. Å være den eneste jenta oppleves i de fleste idrettsmiljøer som svært ensomt og utfordrende (Horgen, 2014; Hovden, 2012; Sisjord, 2009). For de mannlige profilene er situasjonen en annen. De uttrykker glede og takknemlighet over å ha et godt miljø og nettverk rundt seg. Dette blir blant annet trukket frem som en viktig faktor for å kunne hevde seg i toppen i konkurranser både nasjonalt og internasjonalt:

«Som førstereisgutt i rittet fikk Fagerhaug nyte godt av veteransstøtte apparatet og dets rutiner. - Det ville garantert gått skeis uten.» (TS -03/19)

«Hadde du orket å holde på uten miljøet på NTG? – Jeg tror ikke det, faktisk, Det har vært helt avgjørende for at jeg har giddet å gjøre den jobben jeg har gjort i en del år. Det har alltid vært et stort miljø som har pushet hverandre, og har hatt et godt støttapparat.» (TS -03/19)

«Men jeg synes det er viktig å inkludere de som har hjulpet meg. (...). Det er faktisk overhodet ikke noe jeg har gjort bare på egenhånd. Jeg er veldig takknemlig for at jeg har kommet inn i det miljøet. (TS -03/19)

Dette kan tyde på at de etablerte mannsdominerte miljøene er med på å bane vei for nye menn i sporten, og bidrar ved det til at normene og idealene som dominerer sporten blir reproduisert (Eide, 2001; Horgen, 2014). Det ser ut til at miljøer rekrutterer og satser stort sett på de som er mest lik dem selv (Hovden, 1999; Kanter, 1977; Messner & Sabo, 1990).

Tekstene viser at det fortsatt i 2019 mangler et miljø for de kvinnene som satser inn mot konkurranser i terrengsykling. Også her blir det forespeilet at kvinnene skal utføre et merarbeid, noe som kommer til uttrykk ved at de selv må legge til rette for rekruttering og et utviklingsmiljø for seg selv. Videre blir det uttrykt at det var lite populært å påpeke at det må satses mer på jenter, slik at jentene kan satse i et miljø med flere jenter og utifra egne premisser. I et av intervjuene kom det frem at kvinnene følte det var skummelt å snakke og var redd for å stå frem om hvilke utfordring de opplever i sporten. Det fortelles blant annet at de opplever at det legges opp til en skjev ressursfordeling mellom kjønnene:

«Jeg brenner veldig for at jenter skal komme inn i idretten. Jeg synes det har vært dårlig de siste årene med opplegget rundt oss. (TS -05/19)

«Hvis jenter skal begynne å sykle, må det jo være noen å se opp til. Og når man ser at man ikke kommer noen vei – karriereutviklingen stagnerer ved at man sykler litt, jobber litt, studerer litt (...) Man må både ha noen og se opp til, og noe å se opp til.» (TS -05/19)

Marit, som blir intervjuet her, trekker frem at det er vanskelig å satse, fordi man ikke kan gjøre det på fulltid. Tekstene viser at mannlige utøverne har mer tilgang til økonomisk og kulturell kapital, og derfor i større grad har mulighet til å være profesjonelle (Connell, 2005). I dag satses det mindre på kvinner og de gis mindre lønn (Sande, 2019; Skogvang, 2009). Disse skjevhetene erkjennes i liten grad av de mannlige lederne. Slike erfaringer reflekteres i profilintervjuene, hvor landslagssjefen påstår følgende:

«Det stases på kvinner på akkurat samme måte som det satses på menn.» (TS -05/19)

Men forfatteren lurer da på hvorfor det ikke er et eget seniorlandslag for kvinner.

Landslagssjefen svarer slik:

«Det er bare et landslag, og det er for både kvinner og menn. Det er per nå ingen senior-kvinner som oppfyller kriteriene for å komme på et landslag.» (TS -05/19)

Profilintervjuene tyder på at kvinnene i terrengsykling mangler et prestasjonsmiljø over tid. Dette betyr at det blir vanskeligere for kvinner å komme seg opp på et internasjonalt nivå. De mannlige utøverne påpeker derimot at de har et prestasjonsmiljø de kan bli en del av og ser nettverket de har rundt seg, som avgjørende for å få til satsingen. I denne situasjonen er det kanskje ikke særlig overraskende at de kvinnelige profilene uttaler at de føler seg som enslige svaler, som må gjøre en mye større innsats for å kunne utvikle seg som utøvere enn sine mannlige kollegaer. Men hvilke endringer mot større likestilling kan spores fra 2006 til 2019?

7.1.5 Kontinuitet og endring i kjønnsrepresentasjoner

For årgangene 2006 og 2019 kan vi se at det fremkommer både reproduksjon og endringer i kjønnsrepresentasjoner. I 2006 årgangene ser vi et tydelig hegemonisk maskulint uttrykk, og dette spores fortsatt i 2019 årgangen. For begge årgangene er det mennene som sitter med definisjonsmakten og har tilgangen til å sette en standard for hva som må til for å prestere i sporten. Den mannlige utøveren fremstilles som den normale, og som utøver blir mennene i liten grad kjønnnet (Beauvoir, 2000; Connell, 2005). Som vist er det for begge årgangene kun menn som er skribenter og fotografer, noe som viser hvordan de har definisjonsmakten i denne typen tekster. Det kommer også frem i begge årgangene, en reproduksjon i kjønnsrepresentasjoner ved at det er mennene som har fordel av å ha tilgang til mannlige nettverk og miljøer. Disse miljøene uttrykker en lik utøvernørm som hegemonisk maskulin i begge årgangene (Horgen, 2014; Odden, 2008). Men betydningene av kjønn og hvordan dette kommer til uttrykk ser også ut til å ha endret seg noe fra 2006 og til 2019.

De endringene vi ser kan bety en viss moderering av det hegemonisk maskuline uttrykket. Det som er nytt i 2019 er at vi ser mer fokus på samhold, og det uttrykkes en større takknemlighet for å få være del av et satsningsmiljø. Videre ser vi også at det er mulig å være en profil i sporten selv om du ikke driver med konkurransesykling. Dette kan tyde på at det er blitt en større anerkjennelse for utøvere som driver med terrengsykling som rekreasjonsaktivitet, og

mindre fokus på prestasjoner og risikotaking. Men har det skjedd noen kjønnsendring for kvinnene?

Det er fremdeles tydelig at hvilken kropp du har, har betydning for hvordan du blir profilert (Beauvoir, 2000). For begge årgangene er det kvinners kropp som blir kjønnnet, og på den måten gjort til en annen utøverkropp enn sine mannlige kolleger. Det er fremdeles det mannlige og det hegemonisk maskuline uttrykket som blir fremstilt som et kjønnsnøytralt ideal og som utøvernørm, og dette må de kvinnelige utøverne også forholde seg til (Beauvoir, 2000; Connell, 2005). Videre uttrykkes det også i begge årganger en mangel på et utviklingsmiljø for de kvinnene som ønsker å satse. Merarbeidet det er å rekruttere flere kvinner til sporten blir lagt på kvinnene. Dessuten kommer det til uttrykk at satsingen for kvinnene er mer utfordrende, fordi de ikke har tilgang til den samme økonomisk kapitalen som mannlige utøverne (Eide, 2001).

Videre av endringer i kjønnsrepresentasjonene ser vi blant annet at det ikke lengre uttrykkes at det er uvanlig at kvinner terrengsykler. Samtidig forventes det at de skal tilfredsstillende den generelle mannlige utøvere normen. Og selv om de presterer som en mann, blir det likevel tolket som en kvinne. Uttrykket som fremkommer for de kvinnene som når opp i konkurransedelen av sporten og som tilfredsstiller den mannlige utøvernørm, er at de da fremstilles og gis status som bidronning (Eide, 2000). Det kan også se ut som det er en endring når vi får flere kvinner med. Tekstene tyder på at de blir mer akseptert som en del av kulturen i terrengsykling (Hovden, 2000). Det ser ut til å bety at rommet for hva som er mulig å uttrykke og gjøre for de kvinnelige utøverne, har blitt større og mer normalisert.

7.2 Betydninger av kjønn i reise- og rittreportasjer

For begge årgangene har jeg analysert to reise- og rittreportasjer per magasin. Alle har mannlige skribenter og fotografer. I 2006 utgavene har jeg undersøkt totalt åtte reportasjer, to for hvert nummer. Her er reportasjene fra ulike destinasjoner i alpene og fra ulike fjellområder i Sør-Norge. I 2006 er det kun reisereportasjer og ingen fra sykkelritt. For 2019 årgangene har jeg undersøkt totalt fjorten reportasjer, to fra hvert nummer. Her er ni reportasjer fra ulike destinasjoner i Norge, og fem fra andre steder i verden. Av disse reportasjene er tretten om reiser til ulike destinasjoner, og en er fra et sykkelritt. I 2019 er det i all hovedsak mannlige skribenter og fotografer, men det er en reportasje som er skrevet av

en blandet kjønnsgruppe. Hovedfokuset i denne typen tekster for begge årganger er rettet inn mot rekreasjonssykling. I disse tekstene har forfatterne fokus på destinasjonen eller turen de er på, hvordan syklingen er der, og hva leseren av magasinet bør ta hensyn til om de vil gjøre en liknende type tur.

I det følgende retter jeg fokus mot hvilke kjønnede forventinger som kommer til uttrykk og hvilke forestilling om menn og kvinner som synliggjøres i begge årgangene. Jeg vil deretter gjøre det sammen med 2019 årgangen. Til slutt ser jeg på hvilke endringer som kan spores over tid.

7.2.1 Rekreasjonssykling og kjønnede betydninger i 2006

I reise- og ritt reportasjene i 2006 er det nesten bare menn som synliggjøres. Det er de som er utøvende deltakere i turene det skrives om. Fokuset ligger i stor grad på å formidle en god tur, men den turen skal gjerne være hard, og det vektlegges hvilke utfordringer som må overvinnes underveis:

«Om strekningen som ville få mange, kanskje de fleste, til å mene at utforkjøringen ikke var verdt strevet. Om myriader av stein som hjulene tvinges til å banke over, om myrbekken som er så lumsk at jeg brått må slenge sykkelen flatt ned til siden og bruke ramma som flytebrygge for å komme over. Om traskingen i lyngen med sykkelen ved siden av for å komme unna krattskogen, om det gjørmetepartiet i bjørkeskogen, der tre meter var det lengste vi kom i hvert forsøk. (TS -01/06)

Her uttrykkes på indirekte måter hvordan det å ha fysisk styrke, tøffhet og overvinne utfordringer står sentralt på rekreasjonsturene. Dette tyder på at det også her er hegemoniske maskuline uttrykk som råder (Connell, 2005). Dette uttrykket fremkommer gjerne gjennom iscenesettelser og omhandler ofte å overvinne seg selv og naturen:

«Det eneste vi vet er at det blir brattere lengre nede. (...) – Gutta, her er det luftig! Kjør på, skyene er på innmarsj. Det er bare å gi på! Syklingen er bratt og spektakulær, bremseskivene går glovarme. (...) De fleste vi møter er i meget godt humør og har store problemer med å innse at vi har syklet hele veien. Men det har vi altså. Vi står i bunn og gliser.» (TS -01/06)

«Svaets laveste partier så styggbratt ut, (...) Men ikke nok at det var godt med sommerfugler i magen bare av å tenke på nedfarten. Ved fall hadde det vært stor sjanse for at du kunne lett gått kast i kast nedover.» (TS -04/06)

Dramatikken som utspiller seg, omhandler i stor grad å overvinne redsel og å mestre naturens utfordringer og den risikoen det innebærer. Connell (2005) trekker frem at maskulinitet kan defineres som 'noe menn prøver å være'. Det som kommer til uttrykk her er at det å være mann på terrengsykkeltur omhandler om å vise seg sterk, være tøff og risikovillig, og vise besluttsomhet. Det kan tolkes som at hegemonisk maskulinitet også er et ideal i denne typen tekster. Reportasjene viser hvordan den hegemoniske maskuliniteten uttrykkes i de naturomgivelsene som skal overvinnes:

«Det golde og steinkledde landskapet inviterer ikke til tohjulte nytelser ved første blick.» (TS -01/06)

«'Skal vi ned her?' spør førstereisgutter, i det de bråstopper og går frem på kanten. (...) underlaget består kun av kjøttetende stein, og på det verst tenkelige punktet ligger det et dropp av den typen som gjerne kiler deg på storklinga. Legg til et fem meter høyt stup til venstre og vi snakker mer enn moderat fryktfaktor. Dette er den råeste stisnutten i hele bymarka.» (TS -04/06)

Disse sitatene understreker hvordan miljøet som de mannlige rekreasjonssyklistene utfolder seg i, fremstilles som svært krevende og utfordrende. Utøvernормen ser ut til å omhandle å overvinne naturens utfordringer, som krever fysisk og mental styrke i tråd med et hegemonisk maskulint ideal (Connell, 2005). Naturen som omtales i tekstene blir beskrevet som teknisk, med partier som frister til stor fart og med et underlag som krever mye av syklisten.

Når det nesten utlukkende er menn som omtales i reportasjene fra 2006 kan det tyde på at det er mennene som får sette standarden for hvilke utfordringer man må beherske i sporten (Eassom, 2003; Sisjord, 2009). Av de mennene som blir presentert i reportasjene, er det en stor overvekt av terrengsyklistere som driver med dette på et elitenivå. I disse tekstene er de på tur og ikke knyttet til noen form for konkurranse. Dette kan tolkes som at de også får uttrykke seg i denne typen tekster, de som allerede innehar en stor kulturell kapital i sporten. Connell (2005) beskriver at kjønn konstrueres i institusjonelle prosesser, og at femininitet og

maskulinitet skapes og tilegnes gjennom kulturelle normer. Når det i all hovedsak er menn som får uttrykke seg i disse reportasjene, kan det peke på at det er de mannlige utøverne som får sette standarden også for rekreasjonssyklusen og slik forvalter definisjonsmakten her (Horgen, 2014). Dette handler om å våge seg ut i det ukjente, overvinne seg selv, og beherske naturen de begir seg ut i (Connell, 2005; Eassom, 2003). Men hvilken rolle og forventinger tilskrives de fåtallige kvinnene som er synlige i disse reportasjene?

Den ene gangen det er med kvinner på tur i 2006, er de kun synlige i bildene. I teksten står det kun om mennene. Når kvinnene blir fremstilt i reportasjene, er det ikke som aktive terrengsyklister, men som kjæresten som støtter opp om 'deres menns' aktiviteter:

«Det er en ny dag. Vi er på vei til Hølevatnet. Greie kjæresten har kjørt oss til Tønningsetra og gitt oss et solid knippe høydemeter gratis.» (TS-02/06)

Kvinnene blir her fremstilt som hjelpere eller tilretteleggere for menns utfoldelse, eller som gjør andre aktiviteter når kjærestene er på tur:

«Spa-land og historiesus er stikkord for den vesle landsbyen Leukerbad. (...) Faktisk er velvære aspektet et godt argument for bedre halvdel som ikke er sykkelinteressert.» (TS -01/06)

Dette tyder på at kvinner får en 'andrerolle' og bare gjort til noe mindre viktig i relasjon til menn (Beauvoir, 2000). Når de slik en sjelden gang gjøres synlige, er de med andre ord ikke noe i seg selv, men bare som 'den andre' i forhold til mannen (Beauvoir, 2000). Dette kan tyde på at kvinner som er aktive i sporten i 2006, stort sett usynliggjøres og marginaliseres som kvinnelige terrengsyklister, siden de kvinnene som blir synlig har andre roller (Horgen, 2014; Sisjord, 2009). Dette kan tolkes slik at kvinner ikke blir ansett som seriøse og likeverdige terrengsyklister (Eassom, 2003; Eide, 2001; McCormack, 2017). Det kan se ut til at det er liten aksept for at kvinner kan tilskrives en identitet som terrengsyklist, og man kan spørre seg om dette er en av grunnene til at det er så få kvinner som ser på seg selv som terrengsyklister og blir akseptert som det for 2006 utgavene. Men ser vi de samme tendensene i reportasjene fra 2019?

7.2.2 Rekreasjonssykling og kjønnede betydninger i 2019

I 2019 er det fortsatt flest menn å finne i reportasjene og fokuset om å overvinne både seg selv og naturen er fortsatt til stede. Dette er en tendens som også andre studier om terrengsykling som rekreasjonsaktivitet påpeker (Bordelon & Ferreira, 2019; Hollenhorst et al., 1995; Skår et al., 2008). Forfatterne i 2019 beskriver blant annet mannlige rekreasjonssyklister slik:

«Det er meldt flomvarsel på hele Østlandet. 'Ikke reis med mindre det er helt nødvendig' lyste det på skjermen fra rikskringkasteren. Akkurat dette må bare ignoreres denne fredagen.» (TS – 01/19)

«Stengte talt var jeg skikkelig i kjeller'n allerede før lunsj. (...) Om jeg ikke var i kjelleren fra før, traff jeg virkelig gulvet med et smell da vi fikk beskjed om absolutt alt, av restauranter, kafeer og butikker var stengt i siestaen. (...) Totalt næringstomme klatre vi å tigge til oss cola, is og espresso. Vi innså nå at resten av dagen kom til å bli en mental og fysisk prøvelse. Etter en liten pause startet vi på det som føltes som en evigvarende klatring.» (TS – 03/19)

«På film og bilder kan slike alpeturer fremstå som en dans på roser. Det var tidvis ekstremt langt fra sannheten. Flere ti-timers dager på rad er hardt for både kropp og sjel. Jeg måtte grave langt, langt ned i kjelleren. Kroppen var mørbanket. Ryggen og nakken verket, beina forsøkte å skrike stopp, men bakkene var like fult lange og bratte. At vi i tillegg måtte sykle en del i mørket de første dagene gjorde ikke den mentale påkjenningen noe mindre.» (TS – 03/19)

Som vist handler det om å overvinne mentale og fysisk prøvelser, som viser at den hegemonisk maskuline utøvernomen også ser ut til å gjelde for rekreasjonssyklister (Connell, 2005; S. M. Huybers-Withers & Livingston, 2010; Sisjord, 2009). Likevel ser jeg i denne årgangen en tendens til at fokuset i større grad rettes mot å overvinne seg selv, og det er et større fokus inn mot å oppleve mestring og glede:

«Vi syklet smale eksponerte fjellrygger og endeløse grønnkledde åser. (...) Stiene fulgte også bekkedaler når vi kom ned fra de høyeste områdene, her gikk det mer opp og ned og var ofte mer krevende med teknisk bratte fjellpartier, hvor du er

skjerpet og konsentrert, men opplever desto større mestringsglede når cruxet settes.» (TS – 02/19)

«Men noen ganger forsvinner den innebygde risikoanalysen. Noen ganger klaffer det bare rett og slett så bra at det er umulig å holde igjen. (...) Jeg traff flytsonen som aldri før. (...) Kroppen fungerte bedre enn Hushovd på vei inn mot Lourdes. Det følte knapt som jeg rørte bakken. Jeg fløy ned stien. Jeg var uovervinnelig og lo av alt som kom mot meg.» (TS – 03/19)

Selv om det her fortsatt handler om vise styrke og tøffhet i aktiviteten, og naturen fortsatt fremstilles som teknisk og krevende, ser vi også at fokuset rettes mer mot egenverdien enn prestasjonen. Selv om hegemonisk maskulinitet fortsatt er i spill, ser det ut til å være rom for flere uttrykk. Blant annet kan det spores at de sosiale felleskapene har fått økende betydning. Fokus blir rettet mot hva som skjer rundt turene, og felleskapet:

«Vi begynner dagen slik vi avsluttet den, vi samles rundt bordet. Hjelper hverandre. Sender pannekakerøre, frisk frukt. Nå er vi endelig her, og vet ikke helt med det beste av meg hvordan jeg skal nyte det.» (TS – 01/19)

«Her handler ikke terrengsykling om kroner i turistkontorkassa. I stedet bygges det stier som alle kan bruke, for å stimulere til friluftsinnterese.» (TS – 04/19)

«Turen gav oss flere opplevelser enn vi hadde sett for oss. (...) Følelsen av å ta lunsj på kanten av et stup, for så å ha tid til å ligge på ryggen og bare nyte sola, utsikten og livet var digg.» (TS – 07/19)

Her fremheves samholdet og de gode opplevelsene i terrengsykling som friluftaktivitet. Dermed kan det tyde på at det uttrykkes et større bilde av hva rekreasjonssykling kan være, noe som kan stimulere til at flere ønsker å utøve aktiviteten (Skår et al., 2008). Kanskje er det et uttrykk for en at en hegemoniske maskuline standard ikke lenger er enerådende og kanskje heller ikke den mest tiltrekkende? Det uttrykkes også flere nyanser når de mannlige rekreasjonssyklisterne er på tur. Turene beskrives å gå i et roligere tempo, og naturopplevelsene får stå mer i sentrum:

«Det føles ut som at verden går i et roligere tempo i det jeg skrider opp på stålhesten. Ting tar den tiden det tar og det er ikke noe som haster.» (TS – 06/19)

«En observant leser vil til nå ha forstått at naturopplevelsen er salgsargument nr. 1, men selve syklingen er også flott.» (TS – 07/19)

Disse sitatene tyder på at terrengsykling forbindes med flere mål enn å prestere og beherske naturen. Som sitatene antyder vil det kanskje være med på å gjøre det mer attraktivt for flere å drive med terrengsykling (Hollenhorst et al., 1995; S. Huybers-Withers, 2015; Roberts et al., 2018; Skår et al., 2008; Taylor, 2010). Men selv om fokuset på naturopplevelser, friluftinteresse og samhold har fått et større uttrykk kan det se ut til at det kanskje ikke er tilstrekkelig for å være en seriøs rekreasjonsutøvende terrengsykler:

«Som lyn fra klar himmel gikk det opp for oss: stien er jo bare 80 kilometer. Riktig nok er det anbefalt å bruke 3-5 dager. Men det kunne da umulig være noe stress å sykle den tur-retur på 3 dager?» (...) . Noen vil til og med hevde at å bruke tre dager, hadde vært på grensen til kjedelig.» (TS – 07/19)

Dette uttrykker at hegemonisk maskulinet fremdeles kan se ut til å være en viktig norm for rekreasjonsutøverne. I tekstene fra 2019 kommer det også frem at for de mannlige terrengsyklistene er felleskapet og mannsnettverk av stor betydning:

«Når Are får spørsmål om hva som driver dem, er det et ord som dukker opp: - humor. Det er mye humor. Herkules Heildemparlaug er en kameratgjeng som startet en klubb. Når vi er ute og jobber i skogen, så er vi gutter.. Vi klikker godt og vi kan prate rett fra levra til hverandre.» (TS – 02/19)

«Ved heisen møter jeg Snorre, som i sin tid var med og grunnla Hafjell Bike Park. (...) Og hvem er bedre å spørre enn Snorre for tips til hva jeg bør begynne med? (...)» «For Ole Henrik (...) var vanlig terrengsykling og landevei var blitt kjedelig, og ved en tilfeldighet møtte han Snorre og ble med opp i anlegget. (...) Siden det har jeg egentlig hengt med Snorre og hjulpet han.» (TS – 05/19)

Disse sitatene illustrerer hvordan de mannlige utøverne og nettverkene er sentrale i deres identitet og bidrar til å sette standarder når det kommer til å bygge løyper, utvikle

konkurranser og reise på tur sammen til ulike destinasjoner (Eide, 2001; Horgen, 2014). Det viser seg at det er de samme navnene som går igjen i ulike nummer, noe som viser hvordan de mannlige nettverkene i sporten bidrar til å definere hva det innebærer å være en rekreasjonsutøvende terrengsyklist (Eide, 2001; Odden, 2008). Men hva med kvinnene? Hvilken plass har de i disse tekstene i 2019 og kan vi spore endringer fra 2006?

7.2.3 Større mangfold og nye (og tradisjonelle?) kvinneroller

I 2019 årgangen ser vi at kvinnene er mer med på tur, men da ofte som et familiemedlem og i en kjønnsblandet gruppe, hvor det er flest menn. Kvinnene omtales som en naturlig del av turfølget:

«- Det ante meg på samtalen i bilen at dette kunne bli tungt. Erik påpeker det åpenbare mens han forsøker å tette luken opp til Henriette i bakkene opp fra Rognli.» (TS – 03/19)

«Henriette og Erik har ikke vært på tur sammen før, og Henriettes tempo peker på at turene hun snakket om i bilen ikke var spaserturer. Starten er ganske brutal, der det som begynner som traktorvei følger Paraselva slakt oppover bare noen hundre meter, før vi stanger inn i den første solide motbakken. Som viser seg å holde det gående i flere hundre høydemeter. Vi går av syklene og triller. Henriette sykler videre.» (TS – 03/19)

Denne Henriette blir her fremstilt som veldig sprek. Er det slik at det bare er de kvinnene som er veldig trent som får innpass i gruppen med menn? Det kan, som i profilintervjuene, se ut til at de kvinnene som blir inkludert, ofte også ses på 'bidronninger' (Eide, 2000). Så selv om vi ser en klar økning av kvinner i reportasjene i 2019, er det fremdeles en tendens til at de blir fremstilt som spesielle kvinner og ikke som kvinner flest. Reportasjene viser at når kvinnene inkluderes handler det ofte om familieturer. For eksempel beskrives dette slik:

«Flere foreldre har tatt med seg ungene sine, og de humper og triller ned fra topp til bunn. Så sliten som jeg selv som voksen er, er det mildest talt imponerende (...) Selv begynte Simen Haffjellkarrieren i Moetown, med mamma og pappa syklende bak seg da han var 12. (TS – 05/19)

«Fra parkeringsplassen som fortsatt er sentrumet for all sykling, står det parkert flere bobiler, og barnefamilier kan ta en runde i pumptracken før frokost, før de kan sjekke en egen app for hvor dagens tur bør gå.» (TS – 04/19)

Dette tyder på at kvinner inkluderes når barna er med. De inkluderes i kjente kvinneroller som mor og som omsorgsperson. Dette viser seg å være en utbredt kvinnerolle i barne- og ungdomsidrett (Hovden, 2015). Flere av tekstene viser også til at det er en økende satsing på familiesykling og terrengsykling for alle. Når sjefen for utviklingen av Hafjell som sykkeldestinasjon får spørsmål om hva de planlegger av kommende prosjekter, svarer han slik:

«Vi er i planleggingsfasen for noen kommende prosjekter som retter seg mot familier og enklere sykling, for å gjøre Hafjell til en destinasjon som kan passe for alle. (...) For de aller minste, for turisten og for den som jakter en adrenalinfylt opplevelse i sykkelparken.» (TS – 05/19)

Det kan her se ut som at rommet for hvem som kan være rekreasjons-utøvende terrengsyklist har utvidet seg til også å gjelde kvinner og barn. Denne utviklingen kan også sees i sammenheng med en økende kommersialisering og differensiering av sporten (Buning & Lamont, 2020; Freeman & Thomlinson, 2014; Stoltenberg, 2015). Destinasjons-eierne ser at det er mulig å tjene penger på flere typer syklist, og her er også kvinnene en målgruppe. Det lønner seg med andre ord å inkludere flere kvinner (Hovden, 2005). Kvinner er en gruppe som markedet ønsker velkommen.

En tilrettelegging for flere målgrupper og en større differensiering innen sporten, beskriver et rom både for de som pusher grensene, og de som vil drive med terrengsykling utfra andre motiver og utgangspunkt. Tekstene tyder også på at terrengsykling ser ut til å ha blitt en livsstil og en friluftsinnterese for mange:

«Ekteparet Havelaar bor i utkanten av Terrace og har et kaffebrenneri i en gammel låve på eiendommen. De er begge involvert i TORCA, og nå dreier livene deres seg om terrengsykling.» (TS – 04/19)

«De nye stiene vil bety mye for sykkelsamfunnet, ...og gir nybegynnere og barn en fin plattform til å utvikle ferdigheter Dette er vår første grønne graderte sti.

*Den kommer til å bli en game-changer for terrengsyklingen i Terrance, (...)» (TS
– 04/19)*

Fokuset her ligger ikke først og fremst på en kommersiell suksess, men på at det bygges stier og områder til bruk for terrengsyklistere, noe som skal stimulere til større friluftsinnterese (McCormack, 2017). Utsagnene over tyder på at det er blitt mer rom for kvinner og andre målgrupper. Men det er interessant å se at en av de plassene hvor kvinner får innpass og verdsettes, ofte er i tradisjonelle kvinneroller som livspartner og mor.

7.2.4 Kontinuitet og endring i kjønnsrepresentasjoner i årgangene 2006 og 2019

Fra 2006 og til 2019 ser vi både kontinuitet og endringer i kjønnsrepresentasjoner i reise- og rittreportasjene. For 2006 årgangene har jeg argumentert for en tydelig hegemonisk maskulin utøvernorm også for rekreasjonssykling. Reportasjene har mannlige utøvere som er omgitt av mannlige nettverk, hvor hegemonisk maskuline egenskaper er i sentrum (Connell, 2005; Horgen, 2014). Den ene gangen kvinner er med i reportasjene fra 2006 er det i rollen som kjæreste eller partner

For 2019 finner vi fortsatt at hegemonisk maskulinitet er en del av utøvernomen. Likevel ser vi at kvinnene får en mer utvidet rolle i disse reportasjene. Selv om det fortsatt er klart flest menn som omtales, blir kvinnene inkludert som mer likeverdige turmedlemmer og terrengsyklistere. Tendensen er likevel at de kvinnene som inkluderes, er de som er veldig spreke og kan delta på menns premisser.

I 2019 vises også en utvikling mot en større differensiering i sporten, som betyr en inkludering av flere målgrupper blant annet kvinner og barn. Det er et ønske fra både de som driver kommersielt og de som jobber ideelt å kunne tilrettelegge stier og bruksområder for terrengsyklistere, på alle nivåer (S. Huybers-Withers, 2015; McCormack, 2017). For eksempel anses dette som viktig for å rekruttere til sporten, og for å øke omsetningen til de som driver en terrengsykkeldestinasjon. Derfor satses det på barnefamilier og nybegynnere (Freeman & Thomlinson, 2014; Stoltenberg, 2015). I dette bildet inkluderes kvinner ofte knyttet til tradisjonelle kvinneroller som mor og familiemedlem. Tekstene i 2019 viser at det ikke lenger kun er fokus på maskuline egenskaper, men naturopplevelser, samhold og fellesskap blir også satt i søkelyset. Datamaterialet viser at hegemonisk maskulinitet ikke lenger er det eneste

rådende uttrykket og idealet for rekreasjonssyklister, noe som også har åpnet for nye kjønnsrepresentasjoner i sporten.

8 Helhetlig oppsummering og oppspill til videre forskning

I dette kapitlet vil jeg gjøre en helhetlig oppsummering av mine analyser. Oppsummeringen beskriver først resultatene slik de fremkommer i tekst og bilder, og deretter oppsummerer jeg variasjon og endring over tid. Avslutningsvis kommer jeg med noen oppspill til videre forskning.

8.1 Kjønnrepresentasjoner i bilder og tekst

Mine kvantitative og kvalitative data har beskrevet hvordan kjønnrepresentasjoner, betydninger av kjønn og kjønnsfordelingen i magasinene 'Terrengsykkel' i årgangene 2006 og 2019 kommer til uttrykk. De kvantitative resultatene for begge årganger viste en sterk dominans av menn. Både i 2006 og i 2019 finner vi at mindre enn en fjerdedel av billedstoffet handler om kvinner. Videre ser vi også en nesten total mannsdominans blant fotografene, utstyrstesterne og i bildene i utstyrsreportasjene. Dette samsvarer med funn i andre terrengsykkelmagasiner, så vel som i norske friluftslivmagasiner (Horgen, 2014; S. M. Huybers-Withers & Livingston, 2010).

De kvalitative tekstanalysene peker i samme retting. Det helhetlige bildet er preget av en sterk mannlig dominans både som uttrykksform og maktform. Blant annet beskriver de fleste tekstene hegemonisk maskulinitet som den dominerende utøvernomen. Denne normen impliserer andregjøring av kvinner, både gjennom neglisjering og usynliggjøring (Beauvoir 2000). I begge årgangene er det de mannlige utøverne som blir omtalt som den generelle terrengsyklisten, mens de kvinnelige i den grad de synliggjøres, blir gjort til de spesielle, kjønne og 'den andre'. Når mennene omtales uten kjønn anses de som de 'normale' og de som kan utfolde seg fritt i aktiviteten uten kjønne begrensninger (Beauvoir, 2000).

Både de kvantitative og kvalitative analysene viser på denne måten at det er mennene som har definisjonsmakten gjennom at det stort sett er menn som avbildes, menn som er skribenter og menn som er fotografer. Det er de hegemoniske maskuline normene som blir sett på som de ideelle utøvernomenene og som dermed også er dominerende i miljøet og kulturen. Tekstene i begge årgangene viser at det er mennene som har tilgang til de fleste ressursene både kulturelt og økonomisk (Connell, 2005). I både 2006 og 2019 ser vi at det stort sett er de mannlige

utøverne som nyter godt av mannlige nettverk, som støtte og hjelp. Tekstene viser at kvinnene som framstilles ofte har hjelperoller og/eller mangler et nettverk som kan støtte dem som utøvere. Dette betyr at kvinner ofte ekskluderes som seriøse utøvere. De kvinnene som profileres møtes med forventninger om å prestere i tråd med maskuline prestasjonsnormer, samtidig som de stilles til ansvar for å rekruttere flere kvinner. Konsekvensen er at de kvinnelige utøvere som profileres tilskrives et merarbeid i forhold til sine mannlige kollegaer, og dette gjør det vanskelig å oppnå en likeverdig prestasjonsutvikling. Overvekten av menn både i magasinets produksjonsledd og i de utøvergruppene som representeres, ser ut til å vise hvordan mannsdominans som maktrelasjon bidrar til å skape stadige reproduksjoner av menns standarder og normer. Kjønnrepresentasjonene ser blant annet ut til å reproduseres ved at menn velger andre menn som er mest mulig lik dem selv. Dette gjelder både i redaksjonen og når det gjelder hvem som skal profileres, og hvem som blir beskrevet som de seriøse utøverne i terrengsykling (Eassom, 2003; Horgen, 2014; S. Huybers-Withers, 2015; S. M. Huybers-Withers & Livingston, 2010; McCormack, 2017).

Helhetlig kan man si at tekst og bilder viser kjønnrepresentasjoner som er preget av stor mannsdominans og hegemonisk maskulinitet som utøvernørm. Dette viser hvordan maskulin dominans og maktformer virker og hvordan hegemonisk maskuline forventninger bidrar til andregjøring av kvinner (Beauvoir, 2000; Connell, 2005), men i datamaterialet finner vi også noen endringer i kjønnrepresentasjoner over tid som kan tyde på et større fokus på kvinner og at nye kjønnsrelasjoner er i utvikling.

8.2 Variasjoner og endring i kjønnrepresentasjoner i bilde og tekst

Det overordnede bilde er som beskrevet at: Menn og mannlige utøvere dominerer både i bilder og tekst. Men både de kvantitative resultatene og de kvalitative funnene viser noen endringer og nyanser.

De kvantitative resultatene viser at det har skjedd endringer både for kvinneandelen og for de kjønnsblandede gruppene (mix). Disse er begge blitt noe større fra 2006 og til 2019, og de største endringene ser vi for de kjønnsblandede gruppene (mix). For eksempel i kategorien reise- og rittreportasjer har denne gruppen (mix) økt med hele 17%. Den største endringen kvantitativt i årgangene fra 2006 og til 2019 er for kategorien 'aktiv og passiv fremstilling'.

Dataene viste en klar overvekt av 'aktive menn' på bilder i 2006, men i 2019 er dette endret. Det er fortsatt slik at nesten halvparten av bildene i magasinene fra 2019 fremstiller menn aktivt, men kategorien 'menn passiv' har nesten doblet seg fra 2006. Dette viser en endring som kan tyde på at kjønnsrepresentasjonene er i utvikling, og det vitner om en større differensiering i kjønnsuttrykkene. Videre ser vi også at for kategorien tekstforfattere/skribenter er kvinneandelen økt med nesten en fjerdedel, noe som kan tyde på at det er blitt et større rom for kvinner å uttrykke seg i magasinene. En kan lure på om det er dette som gjør at kvinneandelen og de kjønnsblandede gruppene (mix) får mer plass.

Fra mine kvalitative funn viser datamaterialet lite variasjon i forhold til utøvernomen. I både 2006 og 2019 finner vi en mannlig utøvernomen som legger vekt på hegemoniske maskuline egenskaper, men noen nyanser og endringer er det å finne. I 2006 er den hegemoniske maskuline utøvernomen dominerende både i profilintervjuene og i reise- og ritt-reportasjene. I 2006 er det få andre uttrykk å spore i disse tekstene. I 2019 er de hegemoniske maskuline idealene mest fremtredende i profilintervjuene. Likevel ser det ut som kvinner som utøvere har blitt mer akseptert i 2019. Dette må sees i sammenheng med at det har blitt flere kvinnelige terrengsyklister. I 2006 var det utelukkende menn som ble fremstilt som aktivt deltagende syklister for reise- og rittreportasjene. I 2019 har det skjedd en tydelig forandring i reise- og rittreportasjene ved at kvinnene er blitt en naturlig del av turfølget. Det er likevel ikke noen reise- eller rittreportasje hvor det kun er fokus på kvinner og kvinner på tur.

For de maskuline uttrykksformene i reise- og rittreportasjene har det skjedd noen endringer i tekstene fra 2006 og til 2019. Et eksempel fra 2019 er at i noen av tekstene snakker mennene om samhold og naturopplevelser, noe som er nytt fra 2006. Men disse tekstene i 2019 varierer mye, da noen av de andre reise- og rittreportasjene i liten grad anerkjenner slike verdier. Her kan man lure på om dette skyldes at mennene fremdeles må forsvare det hegemoniske maskuline idealet, som har dominert sport og friluftslivsaktiviteter (Horgen, 2014; Odden, 2008), i møte med nye, mer mangfoldige og feminine verdier. Et mer nyansert og variert bilde, slik reise- og rittreportasjene antyder, samsvarer med andre undersøkelser (S. Huybers-Withers, 2015; McCormack, 2017).

Videre viser funnene fra mine kvalitative data at de aktivitetene som kvinnene blir beskrevet i, stort sett er aktiviteter hvor de er i roller som ektefeller eller forelder. Dette viser variasjon

og endring, men det kan stilles spørsmål ved om kvinnene har fått større definisjonsmakt i miljøet gjennom slike roller (Hovden, 2000). Dette bildet av kvinner i tradisjonelle kvinneroller ser ut til å peke på at i terrengsykkelkulturen uttrykkes patriarkalske kjønns hierarkier (S. Huybers-Withers, 2015).

Undersøkelser av bilder og tekst, både kvantitativt og kvalitativt, er med på å få tydeligere frem både hvor det skjer endringer og hvor det ikke gjør det. Mine data skaper med andre ord en komplementaritet som kan være med på å styrke verdien av mine funn. Dette fordi vi ser at det er samsvar mellom det som ikke forandrer seg og endringer for mine kvantitative og kvalitative data. Selv om det på en del områder ikke har skjedd særlig endring, viser de overnevnte variasjonene og endringene at det også har skjedd en del utvikling. Vi ser blant annet at kvinnene er blitt en naturlig del av turfølget, at mennene i noen grad uttrykker nye maskulinitetsformer, at andelen av de kjønnsblandede gruppene (mix) har økt, og vi finner den størst endingen i kategorien 'aktiv og passiv fremstilling', hvor det mannlige uttrykket er blitt klart mer passivt. Vi ser at det maskuline uttrykket i noen grad blir utfordret, men det er fortsatt en stor utfordring at det i all hovedsak er menn som har tilgang til definisjonsmakten for sporten. Nye uttrykksformer har kommet til, men ut ifra hva magasinene uttrykker, ser det ut til å være lite endring i hvem som har tilgang til definisjonsmakten i sporten.

8.3 Oppspill til videre forskning

Formålet med denne studien har vært å skape ny kunnskap om kjønnsrepresentasjoner i magasinet 'Terrengsykkel'. Fokuset har vært på kjønnsfordelinger, kjønnsrepresentasjoner og betydninger av kjønn i de to årgangene 2006 og 2019, og dette har også gitt muligheter til å analysere endringer over tid. Innledningsvis har jeg pekt på at det er relativt lite kunnskap om kjønnsrepresentasjoner i sportsmagasiner, så vel som i terrengsykkelsporten som sådan. Jeg vil avslutningsvis komme med noen forslag til forskning på feltet som kan bidra til å supplere mine funn i denne sammenheng.

Et interessant utgangspunkt ville være å utforske hva de som er ansvarlig i redaksjonene, samt fotografene og tekstforfatterne/skribentene i staben, tenker om kjønnsrepresentasjoner, forståelser av kjønn og de mål om likestilling som idretten har og som stoffet i disse skal fremme. På denne bakgrunn kunne det vært interessant å gjøre kvalitative intervjuer med for eksempel redaktørene, skribentene og fotografene som har bidratt til innholdet i magasinene

innenfor en viss tidsperiode, for eksempel i forhold til min undersøkelse i denne oppgaven i tidsrommet fra 2000 – 2020. Da vil en også kunne gripe mulige endringer i produsentenes forståelser av kjønn og likestilling. Studien kunne også ha fokus på hvorvidt og hvordan kjønn på produsentene og deres forståelser av kjønn kan påvirke tekst og billedstoff. Med andre ord utforske hvordan magasinet redaksjon setter dagsorden, og hvilken definisjonsmakt skribentene og fotografene sitter med.

Et annet interessant studie vil kunne være å undersøke hvordan idrettslag og treningsgrupper jobber med rekruttering i et kjønnsperspektiv. På denne bakgrunnen kunne det vært interessant å gjøre et mix methods prosjekt hvor en kan gjøre både kvalitative intervjuer og deltakende observasjon. De kvalitative intervjuene ville jeg for eksempel har gjort med sentrale personer i idrettslagene og treningsgruppene som har rekrutteringsansvar, for å undersøke hvordan de som jobber med å rekruttere, tenker om kjønnsfordeling i treningsgruppene, kjønnsrepresentasjoner, og hvordan de jobber for å nå mål om likestilling. I en deltakende observasjonspraksis kunne man f.eks. ha deltatt på treninger, vært til stede på konkurranser og i rekrutteringsarbeid for å observere hvordan dette arbeidet blir gjort med henblikk på kjønn. Slik vil en få frem kunnskap om rekrutteringsprosessene, og hvordan kjønn påvirker og kommer til uttrykk i disse.

Et av mine funn er at kvinnelige utøvere ser ut til å mangle miljø og nettverk i sin utøvelse av sporten. En interessant studie kan derfor være å undersøke hva miljø og nettverk betyr for prestasjonsutviklingen til kvinnelige utøvere som satser profesjonelt, for eksempel hvorvidt disse får tilgang til et satsningsmiljø. Metodisk vil man kunne få tak i dette ved å følge en gruppe kvinnelige utøvere over tid, hvor man tar i bruk både deltagende observasjon, gruppeintervjuer og individuelle intervjuer. Det sentrale målet må være å få innsikt i hvordan kvinnene opplever ulike satsingsmiljø (eksempelvis mannsdominerte og kvinnedominerte), og hva det betyr å være kvinne i slike profesjonelle prestasjonsmiljø.

Å undersøke terrengsykkel-magasiner med henblikk på kjønn, har gitt innspill til kunnskap om hvorfor terrengsykling fremdeles er en mannsdominert sport og aktivitet. Jeg har gjennom denne studien søkt å vise betydninger av mannsdominans, og hvilke utfordringer kvinner står overfor i sporten, slik disse formidles i magasinet 'Terrengsykkel'. Mine undersøkelser peker indirekte på måter de strukturelle og kulturelle mønstrene som må endres om flere kvinner

skal inkluderes i sporten. Denne studien kan være et eksempel på hvordan økt kunnskap om terrengsykling og kjønn kan være et verktøy som kan bidra til dette.

Referanseliste

- Beauvoir, S. d. (2000). *Det annet kjønn* (B. Christensen & T. Moi, Trans.). (Oversatt av B. Chistensen. Forord av T. Moi) Oslo: Bokklubben dagens bøker.
- Bondevik, H., & Rustad, L. (2006). Humanvitenskapelig kjønnsforskning. In J. Lorentzen & W. Mühleisen (Eds.), *Kjønnsforskning : en grunnbok* (pp. 42-62). Oslo: Universitetsforl.
- Bordelon, L. A., & Ferreira, S. L. A. (2019). Mountain biking is for (white, wealthy, middle-aged) men: the Cape Epic mountain bike race. *Journal of Sport & Tourism*, 23(1), 41-59. doi:10.1080/14775085.2019.1654906
- Boréus, K., & Bergström, G. (2018). *Textens mening och makt : metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys* (4. uppl. ed.). Lund: Studentlitteratur.
- Bourdieu, P., & Wacquant, L. J. D. (1992). *An invitation to reflexive sociology*. Cambridge: Polity Press.
- Brekke Rabben, M., Høye, A. S., Leiro, R., & Eriksen, L. H. (2019, 7.nov). Sykkel. Retrieved from <https://snl.no/sykkel>
- Brewer, J., & Hunter, A. (1989). *Multimethod research : a synthesis of styles* (Vol. 175). Newbury Park, Calif: Sage Publications.
- Bruce, T., Hovden, J., & Markula, P. (2010). *Sportswomen at the Olympics : a global content analysis of newspaper coverage*. Rotterdam: Sense Pub.
- Bryhn, R. (2020, 23.des). Terrensykling. Retrieved from <https://snl.no/terrensykling>
- Bryson, L. (1994). Women in sport in ideology. In S. Birrell & C. L. Cole (Eds.), *Women, sport and culture* (pp. 47-64). Champaign, Ill: Human Kinetics.
- Buning, R. J., & Lamont, M. (2020). Mountain bike tourism economic impacts: A critical analysis of academic and practitioner studies. *Tourism economics : the business and finance of tourism and recreation*, 135481662090195. doi:10.1177/1354816620901955
- Carmont, M. R. (2008). Mountain biking injuries: a review. *Br Med Bull*, 85(1), 101-112. doi:10.1093/bmb/ldn009
- Chidley, J. B., MacGregor, A. L., Martin, C., Arthur, C. A., & Macdonald, J. H. (2015). Characteristics Explaining Performance in Downhill Mountain Biking. *Int J Sports Physiol Perform*, 10(2), 183-190. doi:10.1123/ijsp.2014-0135
- Connell, R. W. (2005). *Masculinities* (2nd ed. ed.). Cambridge: Polity Press.
- Creswell, J. W., & Creswell, J. D. (2018). *Research design : qualitative, quantitative & mixed methods approaches* (5th edition. ed.). Los Angeles, California: Sage.
- Creswell, J. W., Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2018). *Designing and conducting mixed methods research* (Third edition. ed.). Los Angeles: SAGE.
- Dervo, B. K., Skår, M., Köhler, B., Øian, H., Vistad, O. I., Andersen, O., & Gundersen, V. (2014). *Friluftsliv i Norge anno 2014 – status og utfordringer*. Retrieved from Lillehammer:
- Eassom, S. (2003). Mountain Biking Madness In R. E. Rinehart & S. Sydnor (Eds.), *To the extreme : alternative sports, inside and out* (pp. 191-203). Albany, N.Y: State University of New York Press.
- Eide, E. (2000). Falske speil. In E. Eide (Ed.), *Narrespeil : kjønn, sex og medier* (pp. 177-202). Kristiansand: Høyskoleforl.
- Eide, E. (2001). Mannsbastioner med iboende treghet - Medier, kjønn og makt. In M. Eide (Ed.), *Til dagsorden! : journalistikk, makt og demokrati* (pp. 329-353). Oslo: Gyldendal akademisk.

- Evju, M., Hagen, D., Jokerud, M., Olsen, S. L., Selvaag, S. K., & Vistad, O. I. (2021). Effects of mountain biking versus hiking on trails under different environmental conditions. *J Environ Manage*, 278(Pt 2), 111554-111554. doi:10.1016/j.jenvman.2020.111554
- Evju, M., Olsen, S. L., Jokerud, M., & Hagen, D. (2018). Egner nasjonalparker seg til stisykling? In *Forskning.no*. <https://blogg.forskning.no/plantepressa/egner-nasjonalparker-seg-til-stisykling/1262336>.
- Freeman, R., & Thomlinson, E. (2014). Mountain Bike Tourism and Community Development In British Columbia: Critical Success Factors for the Future. *Tourism review international*, 18(1), 9-22. doi:10.3727/154427214X13990420684400
- Lov om friluftslivet (friluftsløven), LOV-1957-06-28-16 C.F.R. (1957).
- Greene, J. C., Caracelli, V. J., & Graham, W. F. (1989). Toward a Conceptual Framework for Mixed-Method Evaluation Designs. *Educational evaluation and policy analysis*, 11(3), 255-274. doi:10.2307/1163620
- Grønmo, S. (2016). *Samfunnsvitenskapelige metoder* (2. utg. ed.). Bergen: Fagbokforl.
- Guneriussen, W. (1996). *Aktør, handling og struktur : grunnlagsproblemer i samfunnsvitenskapene*. Oslo: TANO.
- Hall, M. A. (1996). *Feminism and sporting bodies : essays on theory and practice*. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Halvorsen, K. (2008). *Å forske på samfunnet : en innføring i samfunnsvitenskapelig metode* (5. utg. ed.). Oslo: Cappelen akademisk forl.
- Hardiman, N., & Burgin, S. (2013). Mountain biking: downhill for the environment or chance to up a gear? *International Journal of Environmental Studies*, 70(6), 976-986. doi:10.1080/00207233.2013.848531
- Hastrup, K. (1991). Antropologiske studier af egen kultur. *Norsk antropologisk tidsskrift*, 2(1), 10-14.
- Hirano, Y. (2018). Roles of Users' Organization in Forest Use Conflict Resolution: A Case Study of International Mountain Bicycling Association in the United States. *Journal of Forest Economics*, 64(2), 12-23. doi:10.20818/jfe.64.2_12
- Hollenhorst, S., Schuett, M. A., Olson, D., & Chaves, D. (1995). An Examination of the Characteristics, Preferences, Attitudes of Mountain bike users of the National Forest *Journal of Park and Recreation Administration*, 13(3). Retrieved from <https://js.sagamorepub.com/jpra/article/view/1729/1690>
- Holter, H., & Halsaa, B. (1996). *Hun og han : kjønn i forskning og politikk*. Oslo: Pax.
- Horgen, A. (2014). Friluftslivmedier, kjønn og makt. In G. v. d. Lippe & H. Hognestad (Eds.), *Kjønnsmakt i idrett og friluftsliv*. Oslo: Novus.
- Horn, C. (1994). *CONFLICT IN RECREATION: THE CASE OF MOUNTAIN-BIKERS AND TRAMPERS* (Master). Lincon University,
- Hovden, J. (1999). Når kvinner blir sand i maskineriet : kjønn, interaksjon og makt i idrettspolitiske beslutningsprosesser. *Sosiologisk tidsskrift (Oslo : trykt utg.)*, 7(1999)nr 3, 209-234.
- Hovden, J. (2000). *Makt, motstand og ambivalens : betydninger av kjønn i idretten*. Institutt for sosiologi, Det samfunnsvitenskapelige fakultet, Universitetet i Tromsø, Tromsø.
- Hovden, J. (2002). Feministisk idrettssosiologi med norske grunntonar. Utviklingslinjer, perspektiv og tematisk tyngdepunkt. In S. Loland & Ø. Seippel (Eds.), *Idrettens bevegelser : sosiologiske studier av idrett i et moderne samfunn* (pp. 71-99). Oslo: Novus forl.
- Hovden, J. (2005). Fra likestilling — til nytte og nytelse? Kjønnskonstruksjoner og markedsstyring i idretten. *Sociologisk forskning*, 42(1), 19-26.

- Hovden, J. (2007). Feminist Sociology of Sport in Norway – with a Side Look to Other Nordic Countries. In H. Itkonen, A.-K. Salmikangas, & E. McEvoy (Eds.), *The Changing role of public, civic and private sectors in sport culture : proceedings of the 3rd EASS Conference (European Association for Sociology of Sport) held on 2-5 July 2006 in Jyväskylä, Finland. Research reports (University of Jyväskylä. Department of Sport Sciences)* (Vol. (2007)nr 3, pp. 46-56). Jyväskylä: University of Jyväskylä.
- Hovden, J. (2010). Female top leaders – prisoners of gender? The gendering of leadership discourses in Norwegian sports organizations. *International Journal of Sport Policy* 2(2), 189-203.
- Hovden, J. (2012). Discourses and strategies for the inclusion of women in sport - the case of Norway. *Sport in Society: Sport and Gender*, 15(3), 287-301.
doi:10.1080/17430437.2012.653201
- Hovden, J. (2015). Assessing the sociology of sport: On sport organizations and neoliberal discourses. *International Review for the Sociology of Sport*, 50(4-5), 472-476.
doi:10.1177/1012690214566645
- Hovden, J., & Von Der Lippe, G. (2017). The gendering of media sport in the Nordic countries. *Sport in Society: Sport and Outdoor Life in the Nordic World*, 22(4), 625-638. doi:10.1080/17430437.2017.1389046
- Huybers-Withers, S. (2015). *An Exploration of the Gendered Culture of Mountain Biking in Nova Scotia*. (PhD). Dalhousie University, Halifax, Nova Scotia.
- Huybers-Withers, S. M., & Livingston, L. A. (2010). Mountain biking is for men: consumption practices and identity portrayed by a niche magazine. *Sport in Society: The Consumption and Representation of Lifestyle Sports*, 13(7-8), 1204-1222.
doi:10.1080/17430431003780195
- Haavind, H. (1994). Kjønn i forandring – som fenomen og forståelsesmåte. *Tidsskrift for Norsk Psykologiforening*, (31) 9.
- Haavind, H. (2000). *Kjønn og fortolkende metode : metodiske muligheter i kvalitativ forskning*. Oslo: Gyldendal akademisk.
- Impellizzeri, F., Sassi, A., Rodriguez-Alonso, M., Mognoni, P., & Marcora, S. (2002). Exercise intensity during off-road cycling competitions. *Med Sci Sports Exerc*, 34(11), 1808-1813. doi:10.1097/00005768-200211000-00018
- Impellizzeri, F. M., & Marcora, S. M. (2007). The Physiology of Mountain Biking. *Sports Med*, 37(1), 59-71. doi:10.2165/00007256-200737010-00005
- Kanter, R. M. (1977). *Men and women of the corporation*. New York: Basic Books.
- Kronisch, R. L., & Pfeiffer, R. P. (2002). Mountain Biking Injuries: An Update. *Sports Med*, 32(8), 523-537. doi:10.2165/00007256-200232080-00004
- Langeland, F. (2008). Raewyn Connell. In E. Mortensen, C. Egeland, R. Gressgård, C. Holst, K. Jegerstedt, S. Rosland, & K. Sampson (Eds.), *Kjønnsteori* (pp. 292-296). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Langseth, T. G. (2012). *Spenningsøkingens sosialitet : en sosiologisk undersøkelse av verdisystem i risikosport*. Norges idrettshøgskole, Oslo.
- Lippe, G. v. d. (1997). *Endring og motstand mot endring av femininiteter og maskuliniteter i idrett og kroppskultur i Norge 1890-1950 - med et sideblikk på Tyskland, Sverige og Danmark : en feministisk analyse av et empirisk materiale*. G.v.d. Lippe, Bø.
- Lippe, G. v. d. (1998). Toppidrett og kjønn i mediene. In S. Loland (Ed.), *Toppidrettens pris : en debattbok* (pp. 106-118). Oslo: Universitetsforl.
- Lippe, G. v. d. (2010). *Et kritisk blikk på sportsjournalistikk : medier og idrett i en globalisert verden*. Kristiansand: IJ-forl.

- Lippe, G. v. d., & Hognestad, H. (2014). *Kjønnsmakt i idrett og friluftsliv*. Oslo: Novus.
- Lysø, K. O. (1995). *Innføring i beskrivende statistikk, sannsynlighetsregning og kombinatorikk : fagspesifikk etterutdanning i VKI, matematikk*. Landås: Caspar forlag.
- Markula, P., & Silk, M. (2011). *Qualitative Research for Physical Culture*. London: London: Palgrave Macmillan.
- McCormack, K. M. (2017). Inclusion and Identity in the Mountain Biking Community: Can Subcultural Identity and Inclusivity Coexist? *Sociology of sport journal*, 34(4), 344-353. doi:10.1123/ssj.2016-0160
- Messner, M. A., & Sabo, D. F. (1990). *Sport, men, and the gender order : critical feminist perspectives*. Champaign, Ill: Human Kinetics Books.
- Miljødepartementet, K.-o. (2016). *Friluftsliv - Natur som kilde til helse og livskvalitet*. (Meld. St. 18 (2015–2016)). Retrieved from <https://www.regjeringen.no/contentassets/9147361515a74ec8822c8dac5f43a95a/no/pdfs/stm201520160018000dddpdfs.pdf>
- Moi, T. (2002). *Hva er en kvinne? : kjønn og kropp i feministisk teori* (2. utg. ed.). Oslo: Gyldendal.
- Nelson, N. G., & McKenzie, L. B. (2011). Mountain Biking–Related Injuries Treated in Emergency Departments in the United States, 1994-2007. *Am J Sports Med*, 39(2), 404-409. doi:10.1177/0363546510383478
- NOTS. (2019). Om NOTS. Retrieved from <https://www.nots.no/om-nots/>
- Odden, A. (2008). *Hva skjer med norsk friluftsliv? : en studie av utviklingstrekk i norsk friluftsliv 1970-2004*. Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse, Geografisk institutt, Trondheim.
- Pam Carothers, J. J. V. M. P. D. (2001). Social Values versus Interpersonal Conflict among Hikers and Mountain Bikers. *Leisure Sciences*, 23(1), 47-61. doi:10.1080/01490400150502243
- Pickering, C. M., Hill, W., Newsome, D., & Leung, Y.-F. (2010). Comparing hiking, mountain biking and horse riding impacts on vegetation and soils in Australia and the United States of America. *J Environ Manage*, 91(3), 551-562. doi:10.1016/j.jenvman.2009.09.025
- Plano Clark, V. L., Creswell, J. W., O'Neil Green, D., & Shope, R. J. (2010). Mixing quantitative and qualitative approaches – an introduction to emergent mixed methods research. In S. N. Hesse-Biber & P. Leavy (Eds.), *Handbook of emergent methods*. New York: Guilford Press.
- Pröbstl-Haider, U., Lund-Durlacher, D., Antonschmidt, H., & Hödl, C. (2018). Mountain bike tourism in Austria and the Alpine region - towards a sustainable model for multi-stakeholder product development. *Journal of sustainable tourism*, 26(4), 567-582. doi:10.1080/09669582.2017.1361428
- Roberts, L., Jones, G., & Brooks, R. (2018). Why do you ride?: A characterization of mountain bikers, their engagement methods, and perceived links to mental health and wellbeing. 9. doi:10.3389/fpsyg.2018.01642
- Rybakken Ørslien, G. A. (2006, 20.des). FRI FLYT AS TAR OVER TERRENGSYKKEL.NO. Retrieved from <https://www.terrengsykkel.no/sykelritt/fri-flyt-as-tar-over-terrengsykkel.no>
- Sampson, K. (2008). Simone de Beauvoir. In E. Mortensen, C. Egeland, R. Gressgård, C. Holst, K. Jegerstedt, S. Rosland, & K. Sampson (Eds.), *Kjønnsteori* (pp. 42-52). Oslo: Gyldendal akademisk.

- Sande, R. E. S. (2019). Attraktiv og anerkjent? En kritisk diskursanalyse av medieomtalen av kvinnefotball. In: NTNU.
- Schmidt, A. (1999). *Mountain bike training : for beginners and professionals*. Oxford: Meyer & Meyer Sport.
- Scholten, J., Moe, S., & Hegland, S. (2018). Red deer (*Cervus elaphus*) avoid mountain biking trails. *European Journal of Wildlife Research*, 64(1), 1-9. doi:10.1007/s10344-018-1169-y
- Seccato, A. S., Bello, F. d., Queiroz, A. C. C., Marins, J. C. B., Miarka, B., Carvalho, P. H. B. d., & Brito, C. J. (2019). Hyperproteic supplementation attenuates muscle damage after simulated Olympic cross-country mountain biking competition: a randomized case-control study. *Motriz: rev. educ. fis*, 25(2). doi:10.1590/s1980-6574201900020012
- Sisjord, M. K. (2009). Fast-girls, babes and the invisible girls. Gender relations in snowboarding. *Sport in Society*, 12(10), 1299-1316. doi:10.1080/17430430903204801
- Skogvang, B. O. (2009). The sport/media complex in Norwegian football. *Soccer and society*, 10(3-4), 438-458. doi:10.1080/14660970902771498
- Skår, M., Odden, A., & Inge Vistad, O. (2008). Motivation for mountain biking in Norway: Change and stability in late-modern outdoor recreation. *Norsk Geografisk Tidsskrift - Norwegian Journal of Geography*, 62(1), 36-45. doi:10.1080/00291950701865101
- Statistisk sentralbyrå. (2017, 27.10.2017). Åtte av ti går i skog og fjell. Retrieved from <https://www.ssb.no/kultur-og-fritid/artikler-og-publikasjoner/atte-av-ti-gar-i-skog-og-fjell>
- Stoltenberg, L. M. (2015). Terrengsykkelturisme : suksessfaktorer og flaskehalser ; Mountain bike tourism - Successfactors and bottlenecks. In: Norwegian University of Life Sciences, Ås.
- Sæther, S. A. (2015). *Trenerroller*. Bergen: Fagbokforl.
- Søberg, E. (2013). UTE - Norges sprekeste friluftslivsblad: En kristisk diskursanalyse av ti lederartikler i friluftslivsbladet UTE i perioden 2008-2012. In.
- Tashakkori, A., & Teddlie, C. (2003). *Handbook of mixed methods in social & behavioral research*. Thousand Oaks, Calif: SAGE.
- Taylor, S. (2010). 'Extending the Dream Machine': Understanding people's participation in mountain biking. *Annals of Leisure Research*, 13(1-2), 259-281. doi:10.1080/11745398.2010.9686847
- Terrengsykkel. (2005-2020). Terrengsykkel: nytt norsk blad om sykling på sti, grus og jord. *Terrengsykkel: nytt norsk blad om sykling på sti, grus og jord*.
- Terrengsykkel, R. i. (2020, 16.05.21). Om Terrengsykkel. Retrieved from https://www.facebook.com/terrengsykkel/about/?ref=page_internal
- Terrengsykkel.no. (2021). Om Terrengsykkel.no. Retrieved from <https://www.terrengsykkel.no/>
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse : en innføring i kvalitative metoder* (5. utg. ed.). Bergen: Fagbokforl.
- Thrane, C. (2018). *Kvantitativ metode : en praktisk tilnærming*. Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- Tony, H., & Hans-Erhard, L. (2014). MOUNTAIN BIKES. In (pp. 433): The MIT Press.
- Widerberg, K., & Bolstad, K. (2001). *Historien om et kvalitativt forskningsprosjekt : en alternativ lærebok*. Oslo: Universitetsforl.
- Østbye, H., Helland, K., Knapskog, K., & Larsen, L. O. (2013). *Metodebok for mediefag* (4. utg. ed.). Bergen: Fagbokforl.

Aase, T. H., & Fossåskaret, E. (2014). *Skapte virkeligheter : om produksjon og tolkning av kvalitative data* (2. utg. ed.). Oslo: Universitetsforl.